Organització i digitalització dels fons patrimonials de masia de Begues

Centre d'Estudis Beguetans

Vocalia d'Arxius i Documentació

Víctor Mata i Ventura (arxiver-historiador)

1. Context de les masies en del terme de Begues

Les característiques geogràfiques de Begues i el repartiment espaial de la població que te el seu origen en les aprisions de l'alta edat mitjana, han configurat una ocupació dispersa del territori, de la qual cosa es despren que les masies del terme han esdevingut constitutives de l'organització humana i les activitats que comporta. Enteses com entitats estructuren i delimiten el patrimoni que integren mitjançant l'adopció d'instruments notarials de caràcter constitutiu i provatori, que són la base legal per a la seva gestió, defensa i transmissió. La seva existència permet al mas i els seus habitants esdevenir centre difussor de cultura i de sociabilitat.

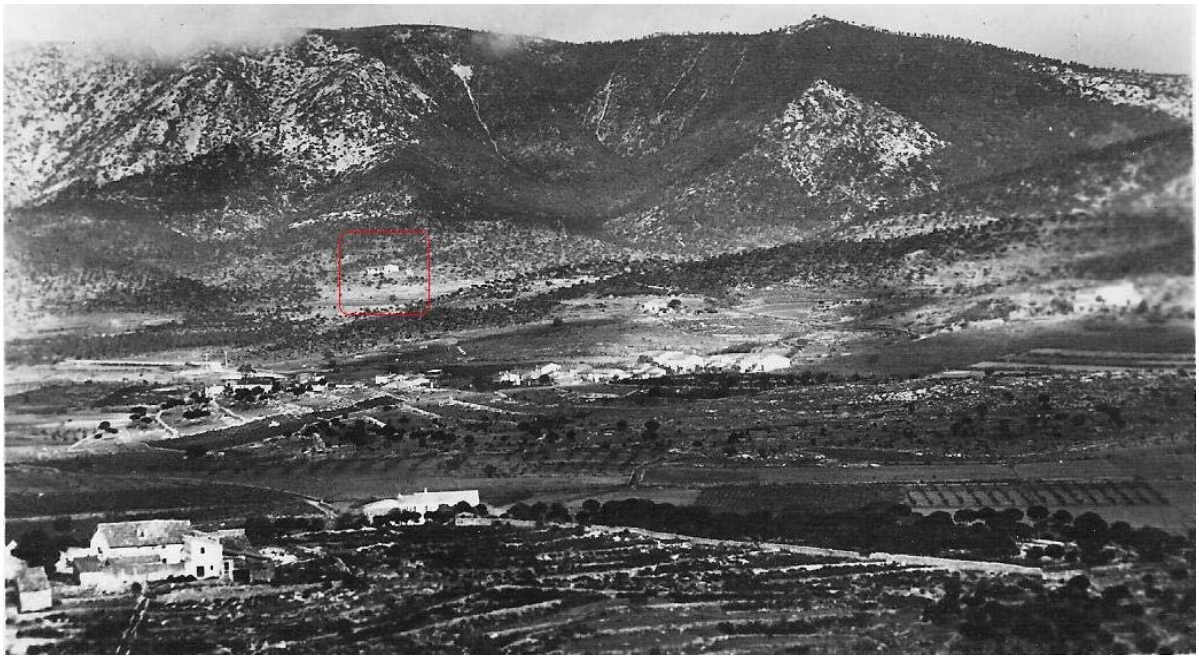

Vista de Montau amb mas Trullols al fons, sobre l'actual urbanització de Begues Park. Primer terç del segle XX. / Foto CEB

Algunes masies han estat l'origen d'agrupacions de cases o ravals com la Clota, Santa Eulàlia, La Barceloneta, cal Viudo… lligat a l'organització del treball.

D'aquesta manera es va formar el centre urbà contemporani de Begues a mitjans segle XIX prop de la masia de can Romagosa. Modernament s'han construït urbanitzacions, indústries mineres a cel obert i infraestructures que han desdibuixat part de la tradicional xarxa de masies i ravals de Begues. De tota manera la dolina que encabeix el nucli urbà, malgrat la urbanització massiva dels darrers anys, segueix mantenint una certa fesonomia rural formada per les masies tradicionals en bon estat de conservació envoltades de camps o be absorvides pel teixit urbà.

En el decurs de la història s'han succeït canvis en la xarxa de les primeres masies, algunes resten solament en escrits i registres notarials, moltes han canviat de nom o no es coneix la seva localització exacte, altres han desaparegut literalment i n'han aparegut de noves. És coneguda l'existència de masos amb antecedents del segle XIII que han canviat de nom diverses vegades, altres mantenen el llinatge des del segle XVI fins avui, com els Petit de mas Roig. També existeixen casos que per manca de descendència masculina han incorporat un nou llinatge que ha ofert continuïtat successòria (Can Sadurní, Can Térmens, Can Romagosa…), unes altres senzillament han canviat de propietaris mitjançant compra-venda (Mas Ferrer, Can Rigol)[1]. En tot cas la documentació associada al patrimoni familiar d'una desena de masies de Begues ha perviscut, més o menys complet, fins l'actualitat, entre elles cal destacar can Sadurní, can Térmens, can Romagosa, mas Alemany, La Clota... Precisament ha estat la continuïtat del mas com entitat, el que ha facilitat la concatenació de patrimonis familiars i la conseqüent creació d'arxius patrimonials.

Camp de roselles prop de la masia de La Clota. Foto CEB. 2010.

[1] Vegeu la identificació de població i de masos de Begues proposada Per Conxita Solans i Maria Rosa Bondia en *Begues*, Cossetània Edicions, Valls, 2001.

2. Iniciatives catalanes sobre els fons patrimonials de masia

Des de fa anys que a Catalunya es treballa en la localització, classificació i custòdia de fons patrimonials de masia. L'arribada de la democràcia va ser punt de partida de les primeres actuacions sobre els arxius públics catalans, principalment els municipal. També va suposar una presa de consciència de la importància dels arxius privats, entre ells els familiars i patrimonials. Era evident que calia començar, quan abans millor, a censar, descriure, conservar, protegir i posar al servei de l'historiador i del ciutadà els fons d'arxiu privats del país. A principis dels anys 80 del segle XX es porten a terme els primers tractaments de fons patrimonials de masia al Berguedà i a les comarques gironines[2]. També d'aquesta d'època daten les primeres lleis catalana i estatal que fan referència a arxius privats[3]. El recent creat Arxiu Nacional de Catalunya es va erigir en la institució capdavantera en concentració i organització d'arxius familiars i patrimonials[4], de tota manera els fons de masia seguien essent els fons més desconeguts i poc tractats degut a la manca d'un cens general, la complicada localització i difícil accés.

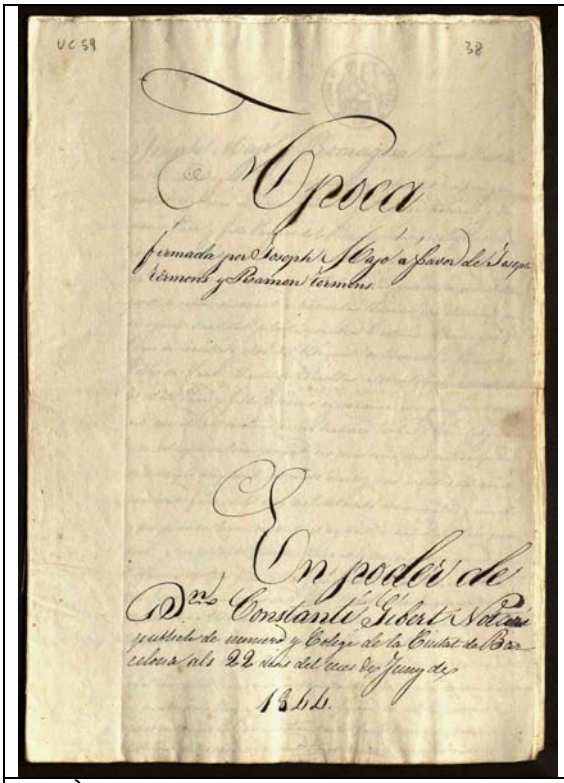

Àpoca firmada per Josep Majó a favor de Joseph Térmens y Ramon Térmens. 22.06.1844. UC: 59. (Fons Can Térmens)

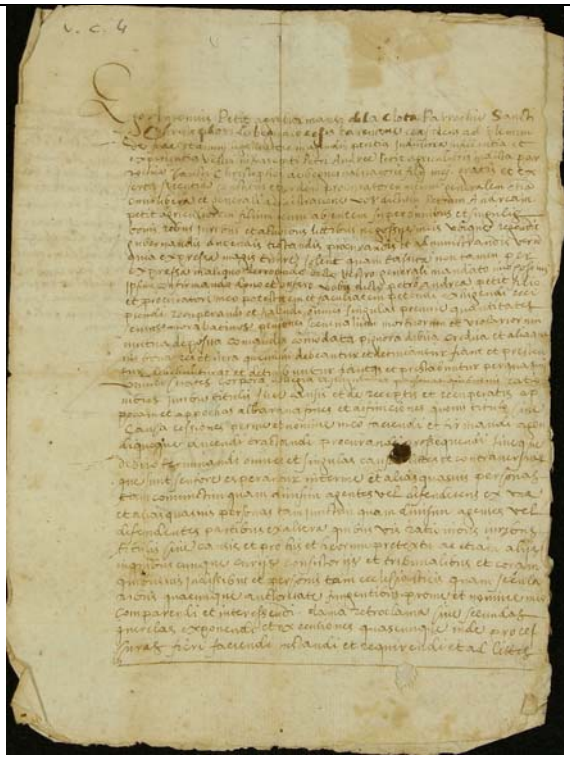

Antoni Petit de la Clota, atorga poders de representació al seu fill Pere Andreu. Begues. 04.11.1585 / UC:4. (Fons Petit de la Clota / AHPB).

[2] SERRA I ROTÉS, Rosa. Els arxius de les masies del Berguedà, a *Ponències i comunicacions de les Primeres Jornades de Joves Historiadors Catalans.* Barcelona, Edicions La Magrana, 1985.ADROER I PELLICER, M. Àngels; GIFRÉ I RIBAS, Pere. Arxius privats i arxius patrimonials a Catalunya, revista Lligall, Barcelona, 1988.

[3] *Llei* 6/*1985*, *d'arxius* i documents del Parlament de Catalunya i Ley 16/1985, de 25 de julio**,** del Patrimonio Histórico Español**.**

[4] L'ANC, l'any 2011, segons dades del seu web institucional, custodia 215 fons de tipus patrimonial i familiar.

En la dècada dels anys 90 del segle XX, el arxius patrimonials de masia van ser objecte d'atenció i tractament, els centres d'arxius comarcals i locals, a través d'actuacions sistematitzades de cens, la qual cosa va representar l'endegament de projectes arxivístics per part de les institucions d'arxiu catalanes, alhora que s'incrementava l'interès del sector professional d'arxius[5]. Des dels departaments d'història de les universitats va créixer la valoració dels arxius familiars com a font historiogràfica i documental per a la recerca. Van esdevenir referència patrimonial dels projectes de salvaguarda de patrimoni i de recerca històrica per als centres d'estudi i les entitats culturals del territori. En aquest sentit, cal considerar les comarques gironines, com un territori pioner on s'han pres les principals iniciatives de localització, identificació, descripció i difusió dels fons patrimonials de masia. De fet han aportat aspectes crucials en el coneixement, informació, definició, característiques, organització, conservació, accés, difusió d'aquesta documentació[6].

En la darrera dècada, arrel de les esmentades actuacions i de l'auge de tot tipus d'accions culturals (cens, ordenació, conservació, difusió, protecció i divulgació del patrimoni, la història, el paisatge i la cultura en general), han proliferat estudis, censos, mapes, inventaris o catàlegs sobre tot tipus de patrimoni, entre els quals cal comptar amb el patrimoni documental privat[7].

Per altra banda, els avenços dels darrers anys en equipaments culturals han fet possible la creació de centres d'interpretació, museus, centres cívics... de caràcter local que han suposat un increment de l'interès per la recerca i la divulgació històrica, i la consecució de material inèdit per a les seves exposicions, publicacions, conferències, rutes, etc. La creixent activitat de les entitats culturals i centres d'estudi locals i comarcals, junt amb la presa de consciència i els ajuts prestats per l'administració pública, han fet possible l'elaboració de projectes i treballs d'història local i del món rural, basats en fons patrimonials[8]. Al mateix temps els historiadors, estudiosos i usuaris d'aquestes entitats s'han constituït en font de demanda de documentació i d'informació per confegir tot tipus de treballs, d'investigació i consulta[9]. Per altra banda, els departaments d'història de les universitats han endegat sengles projectes de localització, buidatge i investigació

[5] El Berguedà va ser una de les primeres comarques on es van censar els fons patrimonials.

[6] El Centre de Recerca d'Història Rural (CRHR), actualment adscrit a l'Institut de Recerca Històrica de la Universitat de Girona, està especialitzat des de l'any 1993 en l'estudi de la història de les societats rurals, un camp d'investigació que gaudeix d'una tradició i d'un prestigi reconeguts tant a nivell nacional com internacional. Un dels seus treballs es deu a GIFRÉ, Pere; MATAS, Joseph; SOLER, Santi, *Els Arxius Patrimonials*, Col·lecció Fonts 2, CCG edicions i altres, Girona, 2002.

[7] Per exemple l'experiència de cens i recuperació d'arxius patrimonials de masia empresa a la comarca del Pallars Sobirà, en l'article de MARUGAN i VALLVÉ, Carme Maria, *La recuperació dels fons patrimonials del Pallars Sobirà. El cas de Casa Subirà, d'Altron, i el projecte de la recuperació de la memoria històrica de la vall de Cardós*, en revista Lligall, núm.19, Associació d'Arxivers de Catalunya, Barcelona, 2002. També és interessant el cens d'arxius patrimonials de masia que va portar a terme l'Arxiu Nacional d'Andorra l'any 2008-2009.

[8] Vegeu les aportacions de La Jornada divulgativa sobre arxius personals i patrimonials (25.10.2008) organitzada per el Centre d'Estudis del Bages, l'Associació Catalana de Documentació Històrica Patrimonial i Familiar, i l'Arxiu Comarcal del Bages. També les valoracions, coordinades per Òscar Jané, que diversos autors fan en *Història local. Noves perspectives*, revista Afers, núm. 66. Catarroja, 2010.

[9] PONS I ALOS, V., *Los archivos familiares: realidad y prospectiva desde la óptica del historiador de los archivos, I Simposium*. Los archivos familiares en España: estado de la cuestión, Asociación para la Defensa del Patrimonio Bibliográfico y Documental de Cantabria, Santander, 1996, pp. 45-93.

de fons patrimonials[10]. Paral·lelament es va crear una nova legislació sobre patrimoni documental, mitjançant la promulgació de la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català, i pocs anys després la Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents, que ha conformat una sèrie de disposicions sobre el patrimoni documental públic i privat que posa al dia i eixampla la llei de 1985[11].

Recentment, la Subdirecció General d'Arxius i Gestió de Documents ha format el cens d'arxius de Catalunya que inclou bàsicament la localització i identificació d'arxius privats, entre els quals hi figuren els fons patrimonials de masies, la qual cosa ha comportat la creació de polítiques de catalogació i digitalització a través de la xarxa pública d'arxius comarcals[12].

Les campanyes de captació de fons i la pedagogia sobre la importància de conservació del patrimoni documental privat, ha cuallat en una major implicació dels propietaris de fons familiars i patrimonials. La seva bona predisposició fa possible l'accés, descripció i còpia dels preutats fonts patrimonials de masia, obrint d'aquesta manera noves espectatives d'informació, investigació, cerca i dinamització del patrimoni documental privat. Cal tenir en compte altres factors derivats de la seguretat que obtenen de les institucions i departaments d'arxiu públics envers el respecte i protecció de les dades personals, del fet de saber que es posen en mans de professionals de l'arxivística, de la confiança que proporcionen les entitats culturals com a mitjanceres, i en general la major consciència cultural de la població.

3. Projectes del CEB sobre el patrimoni documental de Begues

La Vocalia d'Arxius i Documentació del CEB, des de l'any 2004, promou i coordina actuacions de localització salvaguarda, classificació i divulgació de fons d'arxiu i documents relacionats amb el municipi. En aquest sentit desenvolupa diversos projectes d'arxiu en col·laboració amb les entitats implicades (Subdirecció General d'Arxius i Gestió de Documents, Arxiu Nacional de Catalunya, Parròquia de Begues, Bisbat de Sant Feliu de Llobregat, Ajuntament de Begues, Arxiu Comarcal del Baix Llobregat, propietaris de fons...), efectua cerques de documentació i impulsa iniciatives d'estudi i divulgació històrica. L'any 2007, el CEB va aconseguir de Subdirecció General d'Arxius, el lliurament de la base de dades catalogràfica i la còpia digital de l'Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà (família Girona)[13]. Aquests repositoris van servir per seleccionar i enregistrar els documents de Begues en

[10] El projecte Arquibanc impulsat per la Facultat d'Història de la Universitat de Barcelona, localitza, identifica i posa a l'abast de la comunitat científica fonts arxivístiques procedents d'arxius patrimonials i privats. Els dies 1 i 2 de juny de 2011, la facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona va acollir un col·loqui internacional sobre Arxius patrimonials: situació actual i reptes de futur.

[11] www.gruptecnic.org/normativa_arxius_docs.pdf.

[12] El Cens d'Arxius és el repertori on tots els béns documentals (fons, grups de fons, col·leccions, documents solts, etc., conceptuats com « unitat de cens ») de Catalunya figuren sumàriament descrits mitjançant les seves dades identificatives bàsiques (nom del bé, abast cronològic, embalum, titular, lloc on es troba, etc.). Tots els documents públics integren el patrimoni documental de Catalunya, independentment de la seva data de creació.

[13] L'any 2011 l'Arxiu Nacional de Catalunya va lliurar al CEB i a l'ajuntament de Begues, una còpia digital dels documents de l'Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà de la familia Foxà, que conserva i custodia l'Arxiu de l'Arquebisbat de Tarragona.

una nova base de dades, i per publicar una monografia commemorativa de l'arribada dels documents baronials al municipi i la seva difusió pública[14].

Entrada al castell d'Eramprunyà. 1910-1912. / Foto CEB.

Poc temps després es va catalogar i digitalitzar l'Arxiu de la Parròquia de Sant Cristòfol de Begues, la qual cosa va suposar la identificació de diferents fons d'arxiu: els documents parroquials, segles XV-XX, que comprenen la documentació religiosa, patrimonial i econòmica de la parròquia, i un important fons notarial d'arrel civil generat pels rectors en l'exercici de les seves atribucions notarials, segles XV-XVIII[15]; un fons pertanyent a l'organització municipal de Begues, segles XVII-XIX, que enllaça amb el fons que custodia el mateix Ajuntament, i els fons patrimonials de les famílies Petit de la Clota, Campamar de mas Alemany i Petit de les Planes, segles XVI i XIX, que fan referència als masos de La Clota, Mas Alemany i Les Planes. A més d'una col·lecció de pergamins procedents de la masia de can Grau del Coll, segles XIV-XVII[16]. Actualment l'Ajuntament de Begues i la Diputació de Barcelona han activat el Servei d'Arxiu Municipal, una de les velles propostes i reivindicacions del CEB, la qual cosa

[14] Vegeu MATA I VENTURA, Víctor. *L'Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà (família Girona), Els documents de Begues*, CEB, Begues, 2005.

[15] La catalogació d'aquest arxiu ha permès l'execució d'estudis: MATA I VENTURA, Víctor; HISPANO I VILASECA, Marià; COMPANY I VENGUT, Albert, La immigració occitana a Begues a través del fons notarial eclesiàstic de l'arxiu parroquial de Sant Cristòfor de Begues. Segles XVI-XVII. En VIIè Congrés de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, València octubre 2008, *Els processos migratoris a les terres de parla catalana. De l'època medieval a l'actualitat*.

[16] Vegeu dades sobre els arxius patrimonials de l'AHPB en l'article de MATA i VENTURA, Víctor, *Organització de l'Arxiu Històric de la Parròquia de Sant Cristòfor de Begues, revista Eixarmada, Centre d'Estudis Beguetans, Begues, 2008.*

comporta la formació de l'inventari del fons corresponent a l'organització municipal de Begues, segles XIX-XXI.

La Vocalia d'Arxius i Documentació del CEB, a hores d'ara, treballa amb tres projectes:

1. Localització, catalogació, digitalització dels fons patrimonials de masies de Begues (en execució).

2. Buidatge, catalogació, indexació i publicació del fons notarial eclesiàstic d'arrel civil custodiat a l'arxiu parroquial de Begues (en preparació).

3. Formació de l'arxiu d'imatges sobre Begues, propi de l'entitat (en execució).

Església parroquial de Sant Cristòfol de Begues. 1910. Foto CEB.

4. Identificació i valoració dels fons patrimonials de masia

La definició teòrica, d'un arxiu patrimonial, més estesa i acceptada per el col·lectiu d'arxivers, designa els documents dels fons patrimonials, com aquella documentació d'origen privat produïda o rebuda en l'exercici de l'administració d'un patrimoni familiar rural, sovint de base agrària que es transmet generacionalment entre els membres familiars. Resten exclosos d'aquest tipus de

fons els documents procedents de totes aquelles entitats no generats per la família responsable de gestionar un patrimoni[17].

Dins dels considerats fons patrimonials s'integren diferents tipus d'arxiu, d'una banda els generats per l'estament nobiliari o be per famílies burgeses. N'és un bon exemple l'Arxiu de la Baronia d'Erampunyà, de base nobiliar i producte de les atribucions jurisdiccionals dels barons sobre els municipis, entitats i població del terme d'Eramprunyà i de l'explotació senyorial de la terra, del treball... fins l'adveniment del nou règim liberal i la posterior adopció d'una administració patrimonial de caràcter burgès. Al costat d'aquests fons documentals, resultat de l'administració de grans territoris i finques, existeixen altres fons més modestos, formats pels propietaris de masies. Moltes d'elles habitades per pagesos, més o menys benestants que generació rera generació han vetllat per la legitimació i administració del seu patrimoni. A Catalunya existeix una abundant quantitat de fons patrimonials de masia, els més antics contenen documents des del segle XIII, a Begues el fons més antic identificat, excepte l'arxiu de can Romagosa, comença el segle XIV, la resta són més tardans dels segles XV, XVI o XVIII.

L'extensió de la pràctica notarial a Catalunya des del segle XIII afavoreix la formació de fons d'arxiu patrimonials que es deu a diverses causes: l'objectiu del propietari de legitimitzar les seves propietats i controlar els pagesos que en elles tenia establerts, generalment en règim emfitèutic, de parceria, d'arrendament...; l'interès dels pagesos per disposar de proves documentals davant del propietari, per així poder legimititzar el domini útil de la terra i el dret de transmissió hereditària als seus descendents, i al mateix temps controlar les rendes que debien al senyor o a l'amo. Així doncs, tan els senyors com els pagesos tenien la necessitat de conservar i custodiar els documents, títols, confessions, capbreus, proves documentals de propietat i de dret en un context de legalitat pública.

Els fons de masia són el resultat de les activitats i accions del propietari:

- Administració (documentació constitutiva, provatòria, creditícia, financera.).
- Defensa del patrimoni familiar (documentació jurídica i judicial).
- Transmissió (testaments, capítols matrimonials, batetgos...).
- Sociabilitazació dels seus membres (activitat comercial, càrrecs de l'administració civil, participació religiosa...)

L'especialització familiar pròpia d'aquests fons afavoreix l'existència de documentació personal: (testaments, capítols matrimonials, certificacions de baptisme, defunció...), i documentació íntima i particular (cartes, diaris, dietaris, escrits personals...). Junt amb els fons generats per persones físiques són els

[17] Per a la definició, concreció de l'abast d'estudi i mètode arxivístic dels fons patrimonials vegeu: FERNANDEZ I TRAVAL, Josep, *Els arxius familiars i patrimonials. Problemàtica, caracterització i metodologia,* revista Lligall, Associació d'Arxivers de Catalunya, Barcelona, 1991. També GIFRÉ, Pere; MATAS, Josep; SOLER, Santi, *Els arxius patrimonials*, col·lecció Fonts, núm2, CCG Edicions, Girona, 2002.

únics conjunts documentals que ofereixen dades personals d'alt interès per l'estudi de la vida privada i les relacions humanes.

5. Fons de masia versus sistema d'arxius de Begues

Els fons documentals de masia són els repositoris generats per l'entitat de producció, de govern i de gestió de caràcter rural més petita que fa referència a un territori concret. Per això precisament són importants, perquè es concentra la informació del territori d'un mas i de la família/es que l'han administrat històricament, entès el mas com entitat de gestió. La documentació dels fons de masia, és el resultat de les activitats i accions generades pels gestors del mas, que tenen per finalitat constituir, provar, finançar, administrar, defensar i transmetre el patrimoni familiar, format per el mas principal, masos subsidiaris i terres adscrites, que incorporen construccions de treball, aixopluc, estable, delimitació, encerclament i les infraestructures de comunicació, extracció hidràulica, indústria artesanal[18]... L'objectiu primer dels gestors de masos és afermar la bona marxa del conjunt patrimonial, mitjançant la custodia dels documents constitutius i provatoris de propietat o servitut (establiments emfitèutics, capbrevacions, llevadors de rendes, alienacions de propietat, contractes d'arrendament, parceria…), ensems els documents que permeten la gestió econòmica i financera: llibres i estats de comptes, rebuts, els censals i violaris, instruments crediticis de l'època fan possible el finançament o el crèdit. Els documents judicials i jurídics (trasllats de plets, sentències, concòrdies, inquisitòries, despeses judicials...) proven la defensa, la consecució i manteniment dels drets sobre el patrimoni. És part important d'aquests fons, la documentació identificativa d'arrel civil i/o religiosa pertanyent a la família (capítols matrimonials, documentació sagramental, testamentaries…) que assegura la transmissió de l'herència entre els seus membres. Aquests tipus de fons de caràcter mixt (familiar i personal) sovint contenen documentació relativa a les activitats de caire comercial i/o professional dels seus gestors, i la seva participació en entitats religioses, exercici de càrrecs municipals, de representació baronial. Finalment és comú trobar documentació aliena (capbreus, llibres d'administració i documentació esparça) al mas per diversos motius, generalment a partir de l'exercici de càrrecs municipals, de l'administració d'altres hisendes, participació en entitats religioses, etc.

[18] El web del CEB www.pedrasecabegues.com conté articles, publicacions, aportacions a congressos que analitzen les construccions de pedra seca i tradicional com a part indestriable de la infraestructura de producció rural (agropecuària i preindustrial) a Begues, sempre relacionada amb els masos i el seu terme.

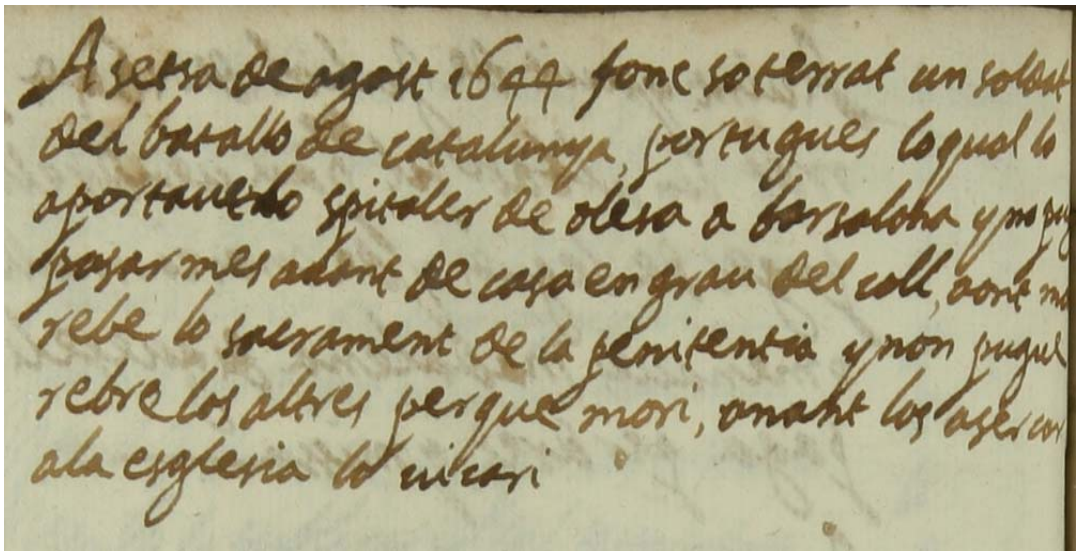

Retall del llibre d'òbits UC:165 del fons parroquial de l'AHPB: *A setze d'agost 1644 fonc soterrat un soldat del batalló de Catalunya, portuguès, lo qual lo aportaven de lo spitaler de Olesa a Barsalona, y no puga pasar més avant de casa Grau del Coll, a ont rebé lo sacrament de penitència*… (22.05.1583 - 13.03.1653).

Com ja s'ha comentat, la importància dels fons patrimonials de masia rau en tenir tota la documentació del productor reunida en un sol arxiu, d'altra forma caldria cercar-la en altres arxius (notarials, municipals, senyorials, parroquials…). L'especialització documental i d'informació d'aquests fons fa d'ells uns repositoris únics, en el seu conjunt cal considerar-los un dels quatre pilars del sistema d'arxius històrics de Begues, són mostra i refermen la idiosincràcia tradicional del municipi. En conjunt el potencial d'informació que es traspassen entre si els fons que composen el sistema d'arxius de Begues, multiplica la seva capacitat informativa. Per exemple els fons parroquial, notarial i municipal de Begues forneixen d'informació sobre les aliances, naixements, matrimonis, obituaris del conjunt de la població. L'associacionisme religiós representat per les entitats devocionals i les associacions religioses que tenien seu en la parròquia de Begues, informa de les creences, religiositat i sociabilitat de les famílies. En el fons notarial de la parròquia de Sant Cristòfol de Begues es poden cercar transaccions econòmiques, sentències arbitrals, compra-vendes, establiments, debitoris... útils per a la confecció d'estudis de diversa índole: reconstrucció de famílies, demografia, propietat de la terra, producció agropecuària, estudi del camperolat, evolució constructiva, estudis geneaològics...[19] Per altra banda, el fons municipal, en el seu conjunt, dóna notícia dels càrrecs públics o privats que exercien els membres familiars, imposicions que gravaven diferents conceptes de fiscalitat militar sobre els veïns de Begues, informació sobre obra civil a les masies…[20] El fons de la Baronia d'Eramprunyà, des del segle XIII, ofereix la informació més antiga en referència als primers masos de Begues i dóna notícia dels sovintejats canvis de nom i de la identitat i successió de les primeres famílies de Begues, el seu patrimoni i els masos on pertanyien. Tot plegat es fa evident a través de la documents provatoris i constitutius de domini i propietat, i els relacionats amb la

[19] El CEB disposa de les descripcions NODAC de les entitats productores dels fons de AHPB (parroquial, municipal i patrimonial).
[20] L'inventari està disponible en hores d'oficina de l'Ajuntament de Begues.

modificació i transacció de patrimoni, cabdals per conèixer l'aplicació del règim feudal, l'estructura de la propietat, la producció agropecuària, la demografia històrica... Per exemple en l'ABE (família Girona), sota la denominació *Nota de Títulos* hi ha molts documents de masies, heretats i camps que pagaven censos als barons, s'hi poden trobar abundants notícies de masos de Begues[21].

Així doncs, els fons de masia troben en els arxius públics i privats un recolzament per incrementar la documentació i la informació que disposen, d'aquesta manera amplien el seu potencial en tots dos sentits. El sistema d'arxius de Begues està format per arxius privats d'origen nobiliari, eclesiàstic i familiar de masies, i per arxius públics com l'organització municipal de Begues. El contingut dels diversos fons afegeix potència informativa i documental recíproca entre els esmentats arxius, en especial els arxius patrimonials per tractar de famílies, persones i masos que sovint són prestadors de serveis, d'impostos, drets… als seus òrgans rectors (baronia, parròquia, organització municipal) i que a la vegada es remeten a altres organitzacions de jurisdicció diversa: bisbat, diputació i estat.

Sistema d'arxius i documentació històrica de Begues:

1 *Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà:* fa referència al govern dels termes de la baronia en l'exercici de la potestat jurisdiccional i senyorial.

2 *Arxiu Històric de la Parròquia de Sant Cristòfol de Begues*: compren diversos fons: Parroquial i notarial, Municipal, Patrimonial.

3 *Arxiu Municipal de Begues*: compren el fons de l'organització municipal de Begues des del segles XIX.

4 Arxius patrimonials de masia de Begues: Sadurní, Romagosa, Térmens, Petit de la Clota…

Institucions d'arxiu relacionades:

1 Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona

2 Arxiu Diocesà de Barcelona.

3 Arxiu Diocesà de Sant Feliu de Llobregat

4 Arxiu Capitular de Barcelona.

5 Arxiu Corona de la Corona d'Aragó.

6. Desenvolupament del programa *Arxius de masia de Begues*.

La Vocalia d'Arxius i Documentació del CEB, a través de l'empresa Dos Punts Documentació i Cultura, s.l. desenvolupa el programa Arxius de Masia de Begues, per la importància que tenen per a Begues els fons de masia com a part constitutiva del patrimoni documenal històric del municipi. El CEB estableix els criteris d'actuació sobre la documentació amb les següents accions: localització,

[21] El CEB disposa de l'instrument de descripció i les còpies digitals de l'ABE (familia Girona i familia Foxà).

identificació, organització, digitalització, custòdia i accés. En una primera fase, any 2009, es va desenvolupar sobre els fons patrimonials de l'arxiu parroquial de Begues. La segona, començada l'any 2011, ha suposat l'organització, digitalització i difusió pública dels fons de masia de Can Térmens i Can Sadurní, aquest últim procedent de dues branques familiars. Paral·lelament es porta a terme la lenta i feixuga feina de localització d'altres arxius, i les acostumades gestions de contacte, informació i autorització amb els propietaris, i la coordinació amb les institucions i entitats que intervenen.

El CEB, idealitza i concreta el projecte, estableix les prioritats i l'ordre de les intervencions, contacta amb els propietaris dels fons d'arxiu, coordina les autoritzacions necessàries i es fa responsable dels fons mentre es porta a terme la catalogació, digitalització i els preceptius trasllats. També es fa responsable de coordinar i gestionar les entitats i institucions que intervenen en el projecte. L'Ajuntament de Begues col·labora econòmicament en les despeses de classificació i descripció dels fons que porta a terme l'empresa adjudicatària. L'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat, digitalitza els documents, concatena les metadades del catàleg amb les imatges, arxiva i instal·la la documentació original en material de conservació, dóna accés públic al fons des del web institucional del Departament de Cultura i genera els arxius digitals en format TIFF i JPG. Cal tenir en compte que els Arxius Comarcals treballen en xarxa sota la direcció de la Subdirecció General d'Arxius i Gestió Documental i tenen encomanades la coordinació i direcció de programes sobre el patrimoni documental de la comarca i elaborar l'inventari del patrimoni documental (art. 30.1.b) [22]. A canvi els propietaris cedeixen una còpia digital a l'Arxiu Comarcal, Ajuntament de Begues i CEB, i autoritzen la divulgació pública dels fons digitals.

[22] La documentació digital que generen els arxius comarcals s'enmarca dins del protocol d'accés, conservació, custòdia i manteniment que estableix el Departament de Cultura. Vegeu COBO, Enric i REDONDO, Esther, *DIDAC: Dipòsit Digital d'Arxius de Catalunya. Repositori segur de l'Arxiu Nacional de Catalunya i la Xarxa d'Arxius Comarcals*. DIDAC és un dipòsit digital adreçat, especialment, a La Subdirecció General d'Arxius i Gestió de Documents, l'Arxiu Nacional de Catalunya i la Xarxa Arxius Ccomarcals. També és un repositori digital per als ajuntaments que tinguin signat un conveni o un acord amb l'arxiu comarcal corresponent.

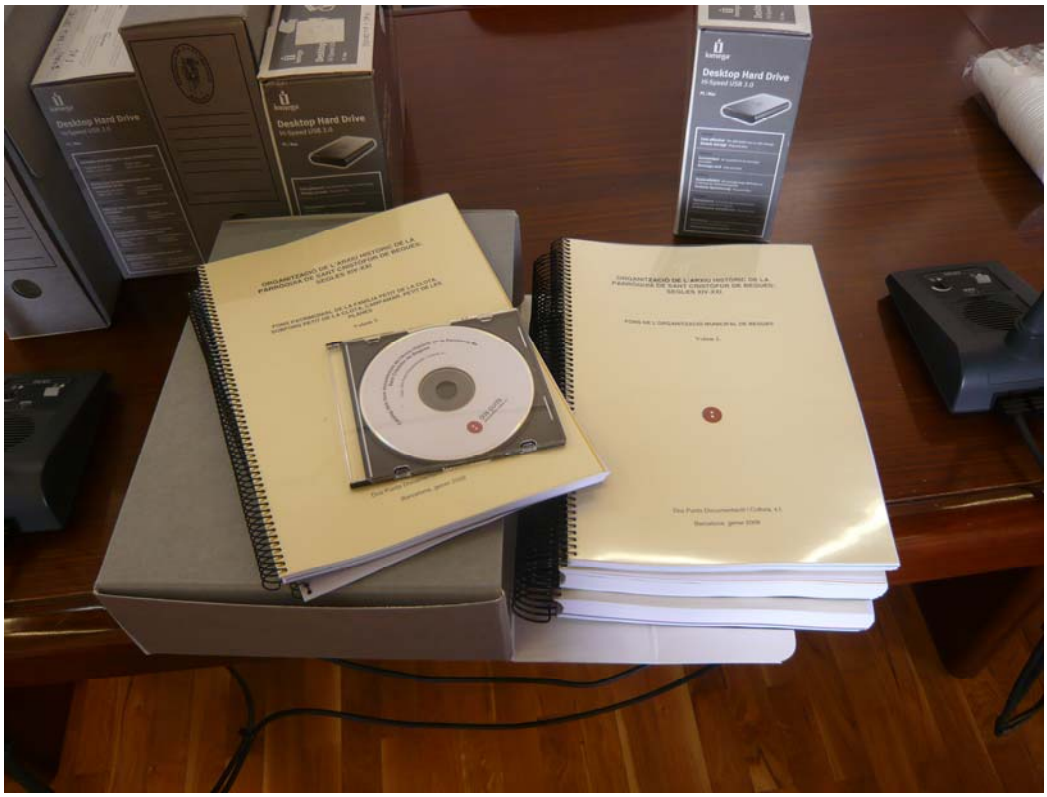

Instruments de descripció, aplicatiu informàtic i còpia digital dels fons patrimonials… de l'AHPB. 2009. / Foto CEB.

7. Identificació i classificació dels fons de masia de Begues

L'organització de l'arxiu de la parròquia de Begues (AHPB), l'any 2009, va comportar la identificació i catalogació de tres fons familiars de masia que per raons de concentració de patrimoni familiar i arxivístiques es presenten agrupats en el fons Petit de la Clota: subfons Petit de la Clota, Campamar de mas Alemany i Petit de les Planes. El primer generat per la família Petit de la Clota i branca principal es concentra en el mas de La Clota, el segon respon a la família Campamar de mas Alemany o del Bosc, que per matrimoni s'integra en el fons Petit de la Clota i el tercer el forma un membre de la família Petit de la masia de Les Planes. L'AHPB conté altres col·leccions documentals que per la seva quantitat no s'han identificat com a fons, el primer fa referència a uns quants pergamins de la família Grau del mas can Grau del Coll, el segon a una carpeta de documents de la família Puiggener i el tercer a una llibreta de comptes de la família Romagosa[23]. Precisament, l'arxiu patrimonial més important de Begues és el que custodia la masia de Can Romagosa, les famílies que han confluït en aquest mas han format l'arxiu patrimonial de masia més important i ben conservat del municipi. El senyor Vicente Medina, membre de la família, ha tingut cura d'organitzar, conservar i ampliar l'arxiu amb documents relacionats amb la història del mas. L'arxiu de Can Romagosa és l'exemple més clar d'aprofitament d'un fons documental per conferir estudis sobre el mateix mas i les famílies que l'han generat històricament. Medina, entre d'altres estudis relacionats amb la parròquia

[23] Els documents originals de l'AHPB, la còpia digital i els instruments de descripció es poden consultar a la rectoria de Begues.

de Begues i el castell d'Eramprunyà, ha elaborat una acurada i sistemàtica reconstrucció de la història familiar i de Can Romagosa[24].

Denominació, nivell de tractament i accessibilitat dels fons de masia de Begues

1 Can Térmens: catalogat i digitalitzat (accés públic a la còpia digital i metadades).
2 Can Sadurní: catalogat i digitalitzat (accés públic a la còpia digital i metadades).
3 Can Romagosa: en negociació.
4 Can Grau del Coll: catalogat i digitalitzat (accés condicionat a la còpia digital).
5 Can Martí: sense negociar.
6 Mas Ferrer: en procés de localització.
7 Mas Roig: en negociació.
8 Mas Alemany, família Campamar: catalogat i digitalitzat (accés condicionat a la còpia digital).
9 La Clota, família Petit de La Clota: catalogat i digitalitzat (accés condicionat a la còpia digital).
10 Les Planes, família Petit de Les Planes: catalogat i digitalitzat (accés condicionat a la còpia digital).

Quadre d'organització de fons catalogats i digitalitzats de masia de Begues

Fons Can Sadurní

Fons Can Térmens

Fons Petit de la Clota
Subfons Petit de la Clota
Subfons Campamar de mas Alemany
Subfons Petit de les Planes

Col·lecions de l'AHPB: can Grau del Coll, Puiggener, Romagosa

Durant l'any 2011 s'ha portat a terme la catalogació, instal·lació i digitalització del fons Can Térmens i el fons Can Sadurní. Les tasques arxivístiques esmerçades tenen un denominador comú, el quadre de classificació normatiu de fons patrimonials de masies de Begues, que permet classificar la documentació de qualsevol fons amb la mateixa estructura, denominació i codificació, la qual cosa facilita la classificació, la cerca i la consulta del conjunt de fons.

El quadre de classificació es forma a partir del coneixement de la història, l'organització, les funcions i les activitats desenvolupades per les famílies que governaven o governen, en alguns casos, els masos a que fan refèrencia. De la informació sobre el mas i els seus habitants i de l'anàlisi de la documentació es reflecteix, en la mesura del possible, l'estructura organitzativa i funcional que ha pres la família/es productores dels fons.

[24] MEDINA VICIOSO, Vicente, *Can Romagosa de Begues. Una familia para una tierra, una familia para un pueblo*, Ediciones Rondas, Barcelona, 2004.

D'acord amb el principi de procedència de la documentació, es delimiten exactament els documents que pertanyen a la família i la que prové d'un altre productor, en aquests casos es classifica com a documentació aliena i és manté la posició i la unitat d'arxiu. El quadre intenta reflectir les activitats pròpies més característiques de les famílies gestores dels masos.

Quadre de classificació normatiu de fons patrimonials de masia de Begues

01. DOCUMENTACIÓ FAMILIAR I PERSONAL
01.01. Baptisme i defunció
01.02. Matrimoni
01.03. Tutoria i curadoria
01.04. Testamentaria i herència
01.05. Servei militar i armes
01.06. Activitat acadèmica
01.07. Correspondència
01.08. Empadronament
01.09. Geneaologies

02. ADMINISTRACIÓ PATRIMONIAL, COMPTABLE I FISCAL
02.01 Fitacions i valoracions
02.02. Explotació de drets patrimonials
    02.02.01. Documentació provatoria i constitutiva de propietat
    02.02.02. Modificació i transacció de patrimoni
02.03. Comptabilitat
02.04. Crèdit i endeutament
02.05. Hisenda i fiscalitat
02.06. Serveis i instal·lacions
02.07. Poders de representació
02.08. Despeses judicials i jurídiques

03. DOCUMENTACIÓ JURÍDICA
03.01. Litigis i resolucions judicials
03.02. Concòrdies i pactes
03.03. Despeses judicials i jurídiques

04. ACTIVITAT COMERCIAL

05. CÀRRECS DE L'ADMINISTRACIÓ CIVIL

06. PARTICIPACIÓ EN ENTITATS RELIGIOSES

07. IMAGINERIA POPULAR

08. DOCUMENTACIÓ ALIENA

8. Descripció NODAC a nivell de fons dels arxius de masia de Begues

Tots els fons s'han descrit a partir de la normativa internacional de classificació i descripció de documents NODAC. S'han afegit descriptors onomàstics, geogràfics i d'entitats per facilitar la consulta dels documents i la recuperació de la informació que contenen.

8.1. Can Térmens (1)

Masia de can Térmens. Begues. 2011. / Foto CEB.

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Fons: Can Térmens.

Títol: Fons patrimonial de masia de Can Térmens.

Data: 1558-1926.

Nivell de descripció: fons.

Volum i suport de la unitat de descripció: 0,4 metres lineals, 2 unitats d'instal·lació, 89 unitats de catalogació. Pergamí i paper majoritàriament en format din A4 i foli prolongat.

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor: llinatges Térmens i Pagès.

Notícia biogràfica: La primera notícia coneguda del cognom Térmens a Begues és a partir dels capítols matrimonials de Pau Térmens amb Caterina Petit de mas Tió el 19.01.1602. La família Térmens com el seu nom indica van administrar el mas anomenat Can Térmens i la finca que l'envolta. Des que el primer Térmens s'instal·la a Begues se succeiren generacions del mateix cognom fins l'esgotament de descendència masculina del llinatge, la qual cosa va provocar el matrimoni de la pubilla Àngela Térmens i Pau amb Josep Pagès i Pasqual, natural de Vilanova i

la Geltrú, l'enllàç celebrat en 1935 va fer possible la continuïtat del patrimoni. La família Térmens com d'altres famílies propietàries de Begues van exercir càrrecs en l'organització municipal i van exercir la seva influència en la població, els documents de gestió i explotació del patrimoni mostren els recursos que disposava la família. Durant l'antic règim can Térmens estava subjecte a la jurisdicció i senyoria dels barons d'Eramprunyà i per tant pagaven els corresponents censos per cases i terres. La família Térmens enllaça amb la Petit de la Clota a causa de la manca de descendència del darrer hereu Petit de la Clota. Les propietats passaren a la família Térmens a partir de 1856, mitjançant el matrimoni de Maria Àngela Térmens Petit amb Jaume Petit Ferrer. Cal comptar també els masos de La Clota, Les Planes i mas Alemany, dels quals no es conserva documentació en el fons Térmens.

Història arxivística: La família Térmens ha generat el fons documental de la masia de can Térmens. El fons tradicionalment ha restat instal·lat i custodiat en la masia fins 2009, darrer any d'ocupació, des de llavors resta en el domicili privat dels seus propietaris a Begues. Manquen documents a causa d'una dispersió ocorreguda en l'anterior generació familiar. No s'ha identificat cap instrument de descripció original que no sigui la mera ordenació documental donada pels seus propietaris.

La formació de l'arxiu, a expenses de rebre més informació, cal considerar-la semblant a altres fons patrimonials de masia. Els propietaris custodiaven i organitzaven amb més o menys criteri els documents resultants de la gestió del seu patrimoni moble, immoble i financer, així com la seva documentació personal, l'objectiu era perpetuar el patrimoni, i assegurar l'heretament dels seus descendents.

Fins l'any 2011, data de l'actuació arxivística, no s'ha realitzat cap altra intervenció

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut: Integren el fons els documents generats per les famílies Térmens (segles XVII-XX) i Pagès (segle XX). La documentació abasta el període comprès entre la segona meitat del segle XVI i la segona dècada del segle XX. En general el fons dóna traces de l'evolució d'alguns membres de la família Térmens, estableix l'estructura organitzativa de gestió del patrimoni, en un context econòmic agrari com el de Begues, i la seva defensa.

En conjunt la documentació que conté els fons d'arxiu es pot dividir en les següents seccions del quadre de classificació:

Secció ***Documentació familiar i personal***, abraça les sèries: *Baptisme i defunció, Matrimoni, Tutoria i curadoria, Herència i Servei militar.*

Secció ***Administració patrimonial, comprable i fiscal***, fa referència a la gestió del patrimoni familiar a través dediferents sèries documentals: *Fitacions i valoracions, conté medicions parcel·laries. Documentació provatoria i constitutiva de propietat,* destaca per la documentació i informació generada a partir de l'administració senyorial: contractació de tipus emfitèutic i de la gestió burgesa de

la propietat. *Modificació i transacció de patrimoni*, conté els documents que reflexteixen el canvi de propietat sobre el patrimoni, inclou l'antic i nou règim, fruit de la compra-venda, permuta, firmes de senyoria, lluïsmes... *Comptabilitat*, conté documents que fan referència, sobretot, a la tramitació econòmica de la gestió patrimonial. *Crèdit i Endeutament,* recull els documents crediticis (censals, viloaris, debitoris) també relacionats amb la gestió financera. *Hisenda i fiscalitat*, aplega documents d'amillarament, sancions.

Secció ***Documentació judicial***, classifica els documents que tenen per finalitat la promoció i defensa del patrimoni familiar a través de causes judicials. *Concòrdies*, conté els pactes fruit de l'acció jurídica de resolució de litigis i divergències.

Secció/sèrie ***Activitat comercial****,* recull la documentació de caire comercial generada a partir de l'acció comercial de venda o d'arrendament industrial.

Secció/sèrie ***Participació en entitats religioses***, conté els documents referits a l'admissió d'un membre familiar en una entitat devocional de Begues.

Secció/sèrie ***Imagineria popular****,* recull els documents que identifiquen el costumari popular.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació: No s'ha realitzat cap operació d'avaluació i tria sobre la documentació que cal considerar-la cronològicament històrica i conseqüentment de conservació permanent.

Increments: No se n'esperen, tot i que no es descarta l'aparició de documents procedents de donacions familiars.

Sistema de classificació: El fons can Térmens s'integra en la categoria de fons patrimonials de masies que formen part del conjunt d'arxius i d'informació històrica del municipi de Begues. El quadre de classificació normatiu adoptat per als fons d'arxiu patrimonials de masia, jerarquitza i classifica la documentació del fons can Térmens. L'estructura del quadre està formada per secccions i sèries documentals que s'adapten al volum documental del fons, a les tipologies documentals i a les funcions que representen. Tot plegat, permet identificar, establir, jerarquitzar i classificar els documents sota els seus corresponents epígrafs.

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ FONS CAN TÉRMENS

01. Documentació familiar i personal
01.01. Baptisme i defunció
01.02. Matrimoni
01.03. Tutoria i curadoria
01.04. Testamentaria i herència
01.05. Servei militar i armes

02. Administració patrimonial, comptable i fiscal
02.01 Fitacions i valoracions
02.02. Explotació de drets patrimonials
02.02.01. Documentació provatoria i constitutiva de propietat
02.02.02. Modificació i transacció de patrimoni

02.03. Comptabilitat
02.04. Crèdit i endeutament
02.05. Hisenda i fiscalitat

03. Documentació judicial
03.01. Litigis i resolucions judicials
03.02. Concòrdies i pactes

04. Activitat comercial

06. Participació en entitats religioses

07. Imagineria popular

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicións d'accés: L'accés al fons documental en suport físic està restringida pel caràcter privat de la custòdia. La documentació de caràcter reservat correspon a qualsevol document que contingui dades de caràcter personal susceptibles de vulnerar els drets a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge (art. 18.1., CE). La seva consulta haurà de garantir els esmentats drets constitucionals, la normativa i les restriccions que pugui imposar el propietari.

D'acord amb els criteris expressats pel propietari, la normativa de consulta de la documentació digitalitzada és lliure a través del web institucional del Departament de Cultura. L'Ajuntament de Begues, i el Centre d'Estudis Beguetans disposen de les metadades dels documents catalogats i d'una còpia digital de lliure difusió. Per la consulta dels fons digitalitzats cal adressar-se a les sobredites entitats.

Condicions de reproducció: Les reproduccions de la documentació digital es realitzaran d'acord amb la normativa expressada pel propietari, de comú acord amb l'Ajuntament de Begues, l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat i el Centre d'Estudis Beguetans.

Llengües i escriptures dels documents: Català, castellà i llatí.

Característiques físiques i requeriments tècnics: L'estat de conservació de la documentació és bo, es detecten alguns documents amb tinta esvaïda. S'adopta el protocol establert pel Laboratori de Restauració de l'Arxiu Nacional de Catalunya:

SPT: manca de suport amb pèrdua de text.

ST: taques (humitat i/o fongs).

ESD: tinta esvaïda que impedeix la lectura.

SRU: estat de conservació ruïnós (es donen alhora tots els altres supòsits en un grau elevat).

El suport de la documentació és majoritàriament en paper, conté tres pergamins i dos documents enquadernats amb cobertes de pergamí que s'identifiquen en el camp Descripció i Observacions de l'aplicació. La majoria d'unitats documentals són documents solts, excepte alguna llibreta o registre.

L'execució del projecte *Arxius de masies de Begues* ha fet possible la digitalització de la documentació, excepte els pergamins i plànols de gran format. Es disposa de còpies màster TIFF de conservació i còpies en format JPG. Per tal de facilitar la consulta dels documents, el propietari ha cedit el dret de difusió del fons a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat mitjançant el web institucional del Departament de Cultura.

Instruments de descripció: L'únic instrument de descripció ha estat format per Dos Punts Documentació i Cultura, s.l., en data del mes febrer de 2011. Les fitxes catalogràfiques i el quadre de classificació estan informatitzats en un full Excel, disposen de còpia: Arxiu Comarcal del Baix Llobrgat, Ajuntament de Begues, Centre d'Estudis Beguetans, família Pagès.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Fons d'arxiu i documentació relacionada identificats amb les famílies del mas (Térmens, Pagès) o amb el mas com entitat:

Arxiu Històric de la Parròquia de Sant Cristòfol de Begues: fons parroquial (segles XV-XX), municipal de Begues (segles XVII-XIX) i fons Petit de la Clota, Campamar i Petit de les Planes (segles XVI-XIX).

L'Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà (família Girona), és un repositori de documentació i informació important per accedir a informació i documents relacionats amb la família Térmens i el seu mas.

Arxiu Municipal de Begues: documentació dels membres de la família Térmens que han exercit càrrecs municipals, obres majors fetes en el mas, creixement i decreixement de la finca, impostos, etc.

Fora del terme de Begues és possible trobar documentació en els arxius de les següentrs institucions: Arxiu Diocesà de Barcelona, Arxiu de la Catedral de Barcelona, Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona.

Bibliografia

MATA VENTURA, Víctor. Organització i digitalització de l'Arxiu de la Parròquia de Sant Cristòfor de Begues, en *I Trobada d'Estudiosos de la Baronia d'Eramprunyà*, Centre d'Estudis de Gavà, Gavà, octubre de 2008, Actes en premsa.

MATA VENTURA, Víctor. *L'arxiu de la baronia d'Eramprunyà, un fons digitalitzat d'accés públic. Els documents de Begues*, Centre d'Estudis Beguetans, Begues, 2006.

MEDINA VICIOSO, Vicente, *Can Romagosa de Begues. Una família para una tierra, una família para un pueblo*, Ediciones Rondas, Barcelona, 2004.

SOLANS RODA, Conxita i BONDIA DOMPER, Maria Rosa, *Begues*, Col·lecció La Creu de Terme, 14, Cossetània Edicions, Valls, 2001.

SOLANS RODA, Conxita i BONDIA DOMPER, Maria Rosa, *Terra i homes a Begues (Poble mil·lenari)*, Begues, 1994.

MARCER ROMAGOSA, Llorenç, *Conjunt del poble de Begues a finals del segle XV fins a principis del segle XX*, Inèdit, 2003.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Normes i convencions: Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, maig 2007.

Autoria i fons: Organització i sistematització del fons: Dos Punts Documentació i Cultura s.l.

Data de descripció: Begues, febrer 2011.

8.2. Can Sadurní (2)

Masia de can Sadurní, abans mas de l'Espluga. Begues. 2011. / Foto CEB.

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Fons: Can Sadurní.

Títol: Fons patrimonial de masia Can Sadurní.

Data: 1558-1980.

Nivell de descripció: fons.

Volum i suport de la unitat de descripció: 1,5 metres lineals, 10 unitats d'instal·lació (9 arxivadors i una carpeta), 422 unitats de catalogació. El suport es presenta en pergamí i majoritàriament en paper, format din A4 i foli prolongat.

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor: famílies Petit, Sadurní, Vendrell.

Notícia biogràfica: La família Sadurní va prendre el relleu del mas de l'Espluga, com antigament es coneixia la masia de can Sadurní, procedent de la família Petit, més coneguda com Petit de l'Espluga per diferenciar-la dels altres Petit de Begues. La primera notícia coneguda del llinatge Petit és una transmissió hereditària de 1427 i la darrera els capítols matrimonials datats en 1540, mitjançant els quals Magdalena Petit de l'Espluga muller de Ponç Sadurní, rep tot

el patrimoni Petit de l'Espluga. Una clàusula dels capítols estableix com a condició que no neixi un germà, llavors aquest esdevindria hereu de la patrimoni. Posteriorment una donació caritativa de dos reals efectuada per Jaume Sadurní de l'Espluga, a favor del monestir de la Santa Maria de Montserrat, en concepte de dues misses per a la seva mare Magdalena, fa versemblant la data de 1540 com a possible entrada del cognom Sadurní en el patrimoni Petit.

Des de llavors els descendents del matrimoni administren el mas de l'Espluga sota el cognom Sadurní. En 1597 els barons proindivisos d'Eramprunyà, ratifiquen i confirmen les propietats i drets que Jaume Sadurní de l'Espluga, pagès de Begues te pels sobredits senyors a Begues, entre elles el mas de l'Espluga, a més confessa ser home propi, soliu i afocat d'aquells. En el mateix document els barons rebutgen la petició de Jaume Sadurní de constituir-se en senyoria mitjana, la qual cosa evidencia la importancia del mas. A l'inici del segle XIX la família Sadurní va hipotecar la propietat del mas i de les terres, la causa van ser uns deutes impagats d'Antoni Sadurní, que gràcies a la bona gestió de la seva muller i a l'ajut econòmic rebut va poder superar. La família Sadurní va governar el mas de l'Espluga des del segle XVI fins a finals del segle XIX que va perdre el cognom per manca de descendència masculina.
La família Sadurní igual que d'altres famílies propietàries i cap de casa amb infuència econòmica i social van exercir càrrecs en l'organització municipal, en aquest sentit Miquel Torrelles i Sant Climent, senyor proindivís d'Eramprunyà, signa àpoca de pagament de 20 lliures, a favor de Jaume Sadurní de l'Espluga, arrendador de les rendes dominicals del terme de Begues (1640). Dos anys més tard, el consell general de la Universitat de Begues nomena a Jaume Sadurní de l'Espluga, síndic i representant de Begues en els braços generals i junta de batalló del principat de Catalunya (1642). En 1811 Antoni Sadurní, és nomenat comissionat del municipi de Begues per presentar-se en el corregiment de Terrassa. La participació de la família en càrrecs municipals s'exten fins l'època contemporània, amb el nomenament de Sadurní Vendrell i Socies com alcalde de Begues els anys 80 del segle XX.

Les propietats familiars en l'antic règim estaven subjectes a la senyoria dels barons d'Eramprunyà i per tant pagaven els censos corresponents. Els Sadurni en qualitat d'hisendats propietaris importants de Begues, gestionaven l'explotació agrícola i atorgaven contractes emfitèutics, d'arrendament i parceria, sobre tot en els anys d'expansió de la vinya en el segle XIX.

El mas de l'Espluga que avui dia es coneix com la masia de Can Sadurní és la denominació més antiga i que més anys ha estat utilitzada per denominar el mas. El mot Espluga prové d'una cova propera a la masia, avui dia coneguda com a cova de can Sadurní, famosa pel jaciment arqueològic que es remunta a l'epipaleolític. La denominació can Sadurní probablement va ser adoptada amb el traspàs de família per manca de descendència masculina produït a finals del segle XIX. Des de llavors la família Vendrell governa el mas. La forta empremta que va deixar el cognom Sadurní ha fet que les darreres generacions de la família Vendrell incorporin el nom de pila Sadurní en un dels seus fills, com a record del cognom de la família Sadurní i de la denominació actual de la masia.

Història arxivística: La documentació de can Sadurní (mas de l'Espluga) l'han produït i conservat les famílies Petit, Sadurní i Vendrell. Tradicionalment ha estat custodiada en les dependències de la masia fins l'actualitat. En general no s'observen buits documentals ni manca de documentació. No s'ha identificat cap instrument de descripció original. Degut a la quantitat de documents signats per Jaume Sadurní, fill de Magdalena Petit de l'Espluga i de Ponç Sadurní, és possible que el fons patrimonial prengués força en el període a cavall dels segles XVI i XVII.

Per causes desconegudes una petita part del fons va restar en poder d'un germà de l'avi dels actuals propietaris, per la qual cosa s'han identificat 5 documents: un capbreu procedent de la baronia d'Eramprunyà i quatre pergamins relacionats amb Can Sadurní. En breu es digitalitzaran i s'integraran en la reproducció digital del fons d'arxiu.

La formació de l'arxiu, a expenses de rebre més informació d'altres branques de la família, cal considerar-la semblant a altres fons patrimonials de masia. Els propietaris custodiaven i organitzaven amb més o menys criteri els documents resultants de la gestió del seu patrimoni moble, immoble i financer, així com la seva documentació personal, l'objectiu era perpetuar el patrimoni, i assegurar l'heretament dels seus descendents.

Fins l'any 2011, data de l'actuació arxivística que ens ocupa no s'ha realitzat cap altra tractament documental a excepció de l'ordenament i instal·lació que li han donat els actuals propietaris.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut: La documentació la integren els documents del fons generats i rebuts de can Sadurní des de 1390, es tracta un fragment de capbreu de la baronia d'Erampunyà. El primer document de la família Petit de l'Espluga data de 1427 i el de la família Sadurní de 1540, la cronologia del fons acaba en 1980 amb els documents de la família Vendrell.

En conjunt la documentació que contenen els fons d'arxiu es divideix en les següents agrupacions:

Secció ***Documentació familiar i personal***, abraça les sèries: *Baptisme i defunció, Matrimoni, Tutoria i curadoria, Testamentaria i herència, Servei militar, Activitat acadèmica, Correspondència i Empadronament i Geneaologies.*

Secció ***Administració patrimonial, comprable i fiscal***, fa referència a la gestió del patrimoni familiar a través dediferents sèries documentals: *Fitacions i valoracions, que fa referència a medicions parcel·laries i plànols parcel·laris; Documentació provatoria i constitutiva de propietat,* destaca per la documentació i informació que es genera a partir de la contractació senyorial de tipus emfitèutic i la de gestió burgesa de la propietat representada per abundants contractes a rabassa morta del segle XIX, clàusules contractuals, etc. *Modificació i transacció de patrimoni*, conté els documents que reflecteixen el canvi de propietat sobre el patrimoni, inclou l'antic i nou règim, fruit de la compra-venda, permuta, firmes de

senyoria, lluïsmes... *Comptabilitat*, conté llibres de comptes i documents que fan referència, sobretot, a la tramitació econòmica de la gestió patrimonial. *Crèdit i Endeutament,* recull molts documents crediticis (censals, violaris, debitoris) relacionats amb la gestió financera del patrimoni. *Hisenda i fiscalitat*, aplega documents d'amillarament, sancions, pagament del cadastre i altres exaccions. *Serveis i instal·lacions* conté solament un document. Tanca la secció la sèrie *Poders de representació* que recull els documents que deleguen poder de representació en afers relacionats amb el patrimoni.

Secció ***Documentació judicial***, classifica els documents que tenen per finalitat la promoció i defensa del patrimoni familiar a través de causes judicials i litigis. La resta de documentació jurídica i judicial es classifica en la sèrie *Concòrdies*, documentació que comporta l'acció jurídica per a resoldre litigis i divergències mitjançant pactes. Finalment *Despeses judicials i jurídiques*, aplega els documents relacionats amb el pagament de despeses judicials i honoraris d'assistència jurídica.

Secció ***Activitat comercial****,* recull dos documents relacionats amb l'anàlisi i venda de vi. Secció ***Càrrecs de l'administració civil***, conté abundant documentació que demostra la importància de la família Sadurní en el context begatà i de la baronia, classifica documents des del segle XVII relacionats amb l'exercici de càrrecs en la municipalitat de Begues, en la baronia d'Eramprunyà, corregiment de Martorell, etc. Secció ***Participació en entitats religioses***, recull un document sobre l'ordenació d'un membre de la família Sadurní. Secció ***Imagineria popular****, aplega* goigs que il·lustren el costumari popular. *Secció* ***Documentació aliena****,* formada per documents que no fan referència explícita les famílies Petit i Sadurní. Conté documents de gran importància com són dos capbreus de la baronia d'Eramprunyà, un llevador de les rendes de l'Hospital d'Olesa de Cervelló i de la quadra de Vallirana i un parell de testaments aparentment no relacionats amb la família.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació: No s'ha realitzat cap operació d'avaluació i tria sobre la documentació que cal considerar cronològicament històrica i conseqüentment de conservació permanent.

Increments: S'espera rebre documentació d'una branca de la família Vendrell que es va dividir fa tres generacions. La documentació la composen un capbreu de la baronia d'Eramprunyà del segle XIV i quatre pergamins corresponents a les famílies Petit i Sadurní, el més antic del segle XV.

Sistema de classificació: El fons Can Sadurní s'integra en la categoria de fons patrimonials de masies que formen part del conjunt d'arxius i d'informació històrica del municipi de Begues. El quadre de classificació normatiu per als fons d'arxiu patrimonials de masia jerarquitza i classifica la documentació del fons Can Sadurní. L'estructura del quadre està formada per secccions i sèries documentals que s'adapten al volum documental del fons, a les tipologies documentals i a les funcions que representen. Tot plegat, permet identificar, establir, jerarquitzar i classificar els documents sota els seus corresponents epígrafs.

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ DEL FONS CAN SADURNÍ

01. Documentació familiar i personal
- 01.01. Baptisme i defunció
- 01.02. Matrimoni
- 01.03. Tutoria i curadoria
- 01.04. Testamentaria i herència
- 01.05. Servei militar i armes
- 01.06. Activitat acadèmica
- 01.07. Correspondència
- 01.08. Empadronament
- 01.09. Geneaologies

02. Administració patrimonial, comptable i fiscal
- 02.01 Fitacions i valoracions
- 02.02. Explotació de drets patrimonials
- 02.02.01. Documentació provatoria i constitutiva de propietat
- 02.02.02. Modificació i transacció de patrimoni
- 02.03. Comptabilitat
- 02.04. Crèdit i endeutament
- 02.05. Hisenda i fiscalitat
- 02.06. Serveis i instal·lacions
- 02.07. Poders de representació

03. Documentació judicial
- 03.01. Litigis i resolucions judicials
- 03.02. Concòrdies i pactes
- 03.03. Despeses judicials i jurídiques

04. Activitat comercial
05. Càrrecs de l'administració civil
06. Participació en entitats religioses
07. Imagineria popular
08. Documentació aliena

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicións d'accés: L'accés al fons documental en suport físic està restringida pel caràcter privat de la custòdia. La documentació de caràcter reservat correspon a qualsevol document que contingui dades de caràcter personal susceptibles de vulnerar els drets a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge (art. 18.1., CE). La seva consulta haurà de garantir els esmentats drets constitucionals, la normativa i les restriccions que pugui imposar el propietari.

D'acord amb els criteris expressats pel propietari, la normativa de consulta de la documentació digitalitzada és lliure a través del web institucional del Departament de Cultura. L'Ajuntament de Begues, i el Centre d'Estudis Beguetans disposen de les metadades dels documents catalogats i d'una còpia digital de lliure difusió. Per la consulta dels fons digitalitzats cal adressar-se a les sobredites entitats.

Condicions de reproducció: Les reproduccions de la documentació digital es realitzaran d'acord amb la normativa expressada pel propietari, de comú acord amb l'Ajuntament de Begues, l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat i el Centre d'Estudis Beguetans.

Llengües i escriptures dels documents: Català, castellà, francès, llatí.

Característiques físiques i requeriments tècnics: L'estat de conservació de la documentació, en general és bo, però s'han detectat alguns documents afectats per fongs i per tinta esvaïda. Alguns pergamins necessiten una restauració urgent, per altra banda existeixen documents amb estrips i manca de suport. Per descriure l'estat de conservació de la documentació, s'adopta el protocol establert pel Laboratori de Restauració de l'Arxiu Nacional de Catalunya:

SPT: manca de suport amb pèrdua de text.
ST: taques (humitat i/o fongs).

ESD: tinta esvaïda que impedeix la lectura.

SRU: estat de conservació ruïnós (es donen alhora tots els altres supòsits en un grau elevat).

El suport de la documentació és majoritàriament paper, conté 18 pergamins i 9 documents enquadernats amb cobertes de pergamí, que s'identifiquen en el camp Descripció i Observacions de l'aplicació. El format de la majoria de documentació són documents solts o plecs, però també conté llibres, llibretes i quaderns.

L'execució del projecte *Arxius de masies de Begues* ha fet possible la digitalització de la documentació, excepte els pergamins i plànols de gran format. Es disposa de còpies màster TIFF de conservació i còpies en format JPG. Per tal de facilitar la consulta dels documents, el propietari ha cedit el dret de difusió del fons a l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat mitjançant el web institucional del Departament de Cultura.

Instruments de descripció: L'únic instrument de descripció existent ha estat format per Dos Punts Documentació i Cultura, s.l., amb data del mes d'octubre de 2011. Les fitxes catalogràfiques i el quadre de classificació estan informatitzats en un full Excel, disposen de còpia: Arxiu Comarcal del Baix Llobrgat, Ajuntament de Begues, Centre d'Estudis Beguetans, família Vendrell.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Fons d'arxiu i documentació relacionada identificats amb les famílies del mas (Petit, Sadurní i Vendrell):

Arxiu Històric de la Parròquia de Sant Cristòfol de Begues: fons parroquial (segles XV-XX), municipal de Begues (segles XVII-XIX) i fons Petit de la Clota, Campamar i Petit de les Planes (segles XVI-XIX). L'Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà (família Girona), és un repositori de documentació i informació important per accedir a informació i documents relacionats amb la família Petit i Sadurní i el mas.

Arxiu Municipal de Begues: documentació dels membres de la família Sadurní que han exercit càrrecs municipals, obres majors fetes en el mas, creixement i decreixement de la finca, impostos, etc.

Fora del terme de Begues és possible trobar documentació en els arxius de les següentrs institucions: Arxiu Diocesà de Barcelona, Arxiu de la Catedral de Barcelona, Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona.

Bibliografia

MATA VENTURA, Víctor. Organització i digitalització de l'Arxiu de la Parròquia de Sant Cristòfor de Begues, en *I Trobada d'Estudiosos de la Baronia d'Eramprunyà*, Centre d'Estudis de Gavà, Gavà, octubre de 2008, Actes en premsa.

MATA VENTURA, Víctor. *L'arxiu de la baronia d'Eramprunyà, un fons digitalitzat d'accés públic. Els documents de Begues*, Centre d'Estudis Beguetans, Begues, 2006.

MEDINA VICIOSO, Vicente, *Can Romagosa de Begues. Una família para una tierra, una família para un pueblo*, Ediciones Rondas, Barcelona, 2004.

SOLANS RODA, Conxita i BONDIA DOMPER, Maria Rosa, *Begues*, Col·lecció La Creu de Terme, 14, Cossetània Edicions, Valls, 2001.

SOLANS RODA, Conxita i BONDIA DOMPER, Maria Rosa, *Terra i homes a Begues (Poble mil·lenari)*, Begues, 1994.

MARCER ROMAGOSA, Llorenç, *Conjunt del poble de Begues a finals del segle XV fins a principis del segle XX*, Inèdit, 2003.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Normes i convencions: Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, maig 2007.

Autoria i fons: Organització i sistematització del fons realitzada per Dos Punts Documentació i Cultura s.l.

Data de descripció: Begues, febrer 2011.

8.3. Petit de la Clota (3)

Conjunt de cases de La Clota. 1895-1905. / Foto CEB.

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Fons: Petit de la Clota

Títol: Subfons patrimonial de masia Petit de la Clota.

Data: 1531-1883.

Nivell de descripció: subfons.

Volum i suport de la unitat de descripció: 0,30 metres lineals, 3 arxivadors que inclouen 6 carpetes, 216 unitats de catalogació. Paper majoritàriament en format din A4 i foli prolongat.

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor: Família Petit de la Clota.

Notícia biogràfica: La família Petit de la Clota consta en documents del segle XVI, enllaça mitjançant matrimoni amb la família Campamar, i anys més tard, a finals del segle XVIII o principis del XIX es desprèn la família Petit de les Planes. Es coñeéis, per tradició oral i proves documentals, el dramàtic episodi que va fer possible la unió de les dues primeres famílies: l'any 1665, Josep Petit de la Clota va contraure matrimoni amb Maria Campamar de mas Alemany, anomenada la "noia de la cova", que s'havia refugiat en una cova o balma de la contrada, sota la Collada i propera al mas Alemany, la resta dels components familiars havien mort

a causa del brot de pesta que afectava Begues en aquell període. Sembla ser que Josep Petit es va assabentar de l'estat d'abandonament de Maria i va anar al seu encontre. Des de llavors el patrimoni Campamar de mas Alemany forma part del patirmoni de la família Petit. La família Petit de la Clota com el seu gentilici indica tenien el mas a la vall de la Clota dins el terme municipal de Begues, els seus membres van exercir càrrecs a l'organització municipal i la representació de la Casa Delmera de Begues. La documentació que fa referència a la gestió i explotació del seu patrimoni mostra els recursos que disposava la família. De la documentació es desprèn que les seves propietats familiars estaven subjectes a la jurisdicció dels barons d'Eramprunyà i per tant pagaven els censos corresponents.

Les propietats familiars van restar sota el patrimoni Petit de la Clota fins que arrel del casament celebrat en 1785 per Joan Petit Mas i Eulàlia Mas Calçada, es va construir el mas de les Planes. L'herència posterior que comprenia majoritàriament els masos de la Clota, les Planes i Alemany, recaigué en dos fills el primer, Joan Pau Petit Mas casat el 1807 amb Ramona Girona, rebé el mas de les Planes i el mas Alemany. El mas de la Clota fou per l'altre fill Dídac Petit Mas, casat el 1810 amb Marianna Campderrós. Per manca manca de descendència del darrer hereu Petit de la Clota, en 1856, les propietats passaren a la família Térmens, mitjançant el matrimoni de Maria Àngela Térmens Petit amb Jaume Petit Ferrer.

Història arxivística: No es coneix cap document de cessió, donació, testament... que faci referència a l'ingrés del fons a l'AHPB. Tampoc s'han identificat instruments de descripció produïts per la família. El darrer instrument de descripció de la parròquia format per un rector de Begues, vers l'any 1948, no fa referència explícita als documents Petit de la Clota, però s'ha pogut constatar a través del tipus de material (carpetes, lligalls, i plecs) i la lletra del rector, que en aquella època ja formaven part de l'AHPB.

No hi ha notícies de l'època quan el fons romania en mans dels seus propietaris. A nivell d'hipòtesi, cal considerar que la història arxivística de la documentació no debia ser molt diferent a la d'altres fons patrimonials de masies catalanes. Els propietaris custodiaven i organitzaven amb més o menys fortuna els documents resultants de la gestió del seu patrimoni moble, immoble i financer, així com la seva documentació personal, l'objectiu era perpetuar el patrimoni, i assegurar l'heretament dels seus descendents.

L'enllaç de la família Petit de la Clota amb la família Campamar provocà el traspàs del patrimoni Campamar i l'arxiu que tenia associat a la família Petit de la Clota. L'enllaç posterior amb la familia Térmens no ha deixat rastres documentals.

Des de l'inventari de 1948 format pel rector de Begues, la documentació no ha estat tractada, tret de l'alguna agrupació de documents realitzada pels investigadors que l'han consultat aquests darrers anys. Fins l'any 2007, data de l'actuació arxivística, l'arxiu històric de la parròquia ha restat dipositat en els armaris de la rectoria de Begues.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut: La major part de la documentació l'ha generat la família Petit de la Clota des del primer terç del segle XVI fins a finals del segle XIX. En conjunt la documentació que conté el fons es pot dividir en tres grans seccions:

Secció ***Documentació familiar i personal***, abraça les sèries: *Geneaologia, Certificacions de baptisme i defunció, Capítols matrimonials, Procures, Tutors i curadors, Heretament Correspondènia general* (personal, comercial, fiscal, professional, etc.). i *Testimoniatges.* Secció ***Administració patrimonial, comprable i fiscal***, fa referència a la gestió del patrimoni familiar a través de diferentes sèries documentals: *Inventaris d'escriptures,* conté documents amb informació sobre el patrimoni immoble; *Transferències de propietat i Gestió del patrimoni*, destaca per la documentació i informació que dóna sobre la gestió del patrimoni practicada durant l'antic règim i la de tipus liberal; *Comptabilitat*, conté documentació que fa referència a la tramitació econòmica de la gestió patrimonial. Finalment *Crèdit i endeutament* recull els documents crediticis relacionats amb la gestió del patrimoni. Secció ***Documentació judicial***, classifica els documents que tenen per finalitat la promoció i defensa del patrimoni familiar a través de causes judicials. Els documents generats pels litigis i la tramitació jurídica dels juristas es classifica en les sèries *Concòrdies* i *Despeses judicials*. *La secció/sèrie* ***Càrrecs de l'administració civil****,* agrupa els documents produïts per l'exercici de càrrecs públics de membres de la família. L'***Activitat comercial****, r*ecull els documents de caire comercial del fons.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació: No s'ha realitzat cap operació d'avaluació i tria sobre la documentació del fons que cal considerar de conservació permanent.

Increments: No s'esperen increments, tot i que no s'ha de descartar l'aparició de documents provinents de donacions familiars.

Sistema de classificació: El subfons Petit de la Clota s'integra en la categoria de fons patrimonials de masies que formen part del conjunt d'arxius i d'informació històrica del municipi de Begues. El quadre de classificació normatiu per als fons d'arxiu patrimonials de masia jerarquitza i classifica la documentació del fons Petit de la Clota. L'estructura del quadre està formada per secccions i sèries documentals que s'adapten al volum documental del fons, a les tipologies documentals i a les funcions que representen. Tot plegat, permet identificar, establir, jerarquitzar i classificar els documents sota els seus corresponents epígrafs.

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ DEL FONS PETIT DE LA CLOTA

C01. Documentació familiar i personal

C01.01. Genealogia
C01.02. Certificacions de baptisme i defunció
C01.03. Capítols matrimonials
C01.04. Procures
C01.05. Tutors i curadors
C01.06. Heretament
C01.07. Correspondència

C01.08. Testimoniatges

C02. Administració patrimonial i comptable
C02.01. Inventaris d'escriptures
C02.02. Fitacions
C02.03. Gestió del patrimoni
C02.04. Comptabilitat
C02.05. Crèdit i endeutament

C03. Documentació judicial
C03.01. Litigis i resolucions judicials
C03.02. Concòrdies
C03.04. Despeses judicials

C04. Càrrecs de l'administració civil

C05. Activitat comercial

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés: L'accés al fons documental és, en general, lliure per a tots els usuaris. La documentació de caràcter reservat correspon a qualsevol document que contingui dades de caràcter personal susceptibles de vulnerar els drets a l'honor, a la intimitat i a la pròpia imatge (art. 18.1., CE). La seva consulta haurà de garantir els esmentats drets constitucionals, la normativa i les restriccions que pugui imposar el propietari. Pel que fa a la normativa de consulta de la documentació digitalitzada s'observarà la que expressi el propietari (Bisbat de Santa Feliu de Llobregat i subsidiàriment la parròquia de Begues) d'acord amb l'Ajuntament de Begues, el Centre d'Estudis Beguetans.

D'acord amb els criteris expressats pel propietari, l'accés a la documentació digitalitzada queda reservada a les còpies digitals de la parròquia de Begues i del bisbat de Sant Feliu. La resta de còpies resten dipositades en les esmentades entitats i el seu ús restringit a les disposicions que estableixi el propietari. La consulta de les metadades és lliure en els punts d'accés que estableixin les entitats autoritzades. Ajuntament de Begues, Centre d'Estudis Beguetans. Per la consulta de les còpies i de les base de dades cal adressar-se a les sobredites entitats.

Condicions de reproducció: Les reproduccions de la documentació digital es realitzaran d'acord amb la normativa expressada pel propietari, de comú acord amb l'Ajuntament de Begues, l'Arxiu Comarcal del Baix Llobregat i el Centre d'Estudis Beguetans.

Llengües i escriptures dels documents: Català, castellà i llatí.

Característiques físiques i requeriments tècnics: L'estat de conservació de la documentació és divers, s'han identificat pèrdues de suport i lepismes. Alguns documents resten pendents de restauració. En les fitxes catalogràfiques es mostren els problemes de conservació dels documents. El contingut dels camps

de conservació segueix el protocol establert pel Laboratori de Restauració de l'Arxiu Nacional de Catalunya:

SPT: manca de suport amb pèrdua de text.
ST: taques (humitat i/o fongs).

ESD: tinta esvaïda que impedeix la lectura.

SRU: estat de conservació ruïnós (es donen alhora tots els altres supòsits en un grau elevat).

El suport de la documentació és paper. La majoria de documentació són documents solts, també s'ha identificat algun petit llibre. No conté pergamins.

La segona fase d'execució del projecte ha comportat la digitalització del fons. Es disposa de dues còpies màster de conservació de 300 dpi i dues còpies de consulta de 150 dpi. Per tal de facilitar la consulta dels documents, s'ha programat i implementat una aplicació informàtica (Cat FILE) que permet la gestió i el control dels documents catalogats en la base de dades ACCESS del projecte i la visualització de les imatges. CatFILE facilita la consulta de la fitxa de descripció i el document digitalitzat, sense necessitat de canviar d'aplicació. Consta de les següents característiques:

- Importa les imatges PDF i registres en format TXT.
- Controla tres perfils d'usuaris permetent modificacions parcials i consulta.
- Possibilita la recerca de documents i la presentació en format PDF, junt amb la fitxa catalogràfica.
- Permet la impressió dels documents.
- Facilita la tramesa de documents per correu electrònic.
- Estableix la relació de les taules de la base de dades que contenen els fons parroquial, municipal i patrimonial
- Faculta la visualització del formulari de consulta, segons les especificacions pactades.
- Permet la consulta en línia, prèvia autorització del propietari de l'AHPB.

Instruments de descripció: S'ha identificat un instrument de descripció format pel rector de la parròquia l'any 1948 que numera i especifica el contingut de les carpetes: capítols matrimonials, testaments, llibreta de confirmacions, cementiri, etc.). Conté algunes indicacions de la ubicació física dels documents en els armaris. Pel que fa a la documentació patrimonial, consta un lligall identificat en l'inventari de 1948 com a Concòrdies i àpoques que no referencia la procedència familiar de la documentació. Algunes carpetes han estat formades per els investigadors i/o historiadors que han consultat darrerament l'arxiu, la qual cosa fa perdre les traces de qualsevol actuació anterior.

L'instrument de descripció actual està format per Dos Punts Documentació i Cultura, s.l., i data del mes de juny de 2008. La fitxa catalogràfica i el quadre de classificació estan informatitzats en una base de dades Access que està integrada en l'aplicatiu que gestiona la cerca de metadades i la consulta de la còpia digital.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Unitats de descripció relacionades: Les tres interfícies de catalogació de la base de dades de l'AHPB que corresponen als fons parroquial, municipal i patrimonial que compren els subfons Petit de la Clota, Campamar i Petit de les Planes, han estat relacionades entre si a partir de tres camps programats a tal efecte. El primer o Fons relacionat conté un desplegable amb els sobredits fons, els altres dos fan referència a les sèries documentals associades: Sèrie relacionada A i Sèrie relacionada B. Tot plegat comporta l'existència de 1.400 relacions entre tots els fons de l'AHPB.

Els tres subfons patrimonials s'han enriquit mitjançant la relació de documents del fons parroquial, municipal i viceversa. La relació s'ha fet informàticament, a través dels camps destinats que vinculen les sèries documentals. La majoria de relacions amb el fons parroquial són testaments, capítols matrimonials, batejos, documentació patrimonial. Les relacions amb el fons municipal fan referència a fiscalitat i exercici de càrrecs públics municipals. La gran quantitat de documents relacionats ha fet augmentar quantitativament el fons documental de cada família, i ha suposat un reforçament qualitatiu important de la informació disponible. Els subfons patrimonials també han generat relacions entre ells mateixos i amb els fons parroquial i municipal.

Relació de fons i arxius susceptibles de contenir documentació vinculada amb el fons Petit de la Clota: Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà (família Girona i familia Foixà), Arxiu Municipal de Begues, Arxiu Diocesà de Barcelona, Arxiu de la Catedral de Barcelona i Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona.

Bibliografia
Vegeu bibliografia a fons Petit de la Clota

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ:

Normes i convencions: Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, maig 2007.

Autoria i fons: Organització i sistematització del fons realitzada per Dos Punts Documentació i Cultura S.I.

Data de descripció: Begues, juny 2008.

8.4. Campamar de mas Alemany (4)

Mas Alemany vers l'any 1920. / Foto CEB.

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Fons: Petit de la Clota

Títol: Subfons Campamar de mas Alemany.

Data: 1591 – 1728.

Nivell de descripció: subfons.

Volum i suport de la unitat de descripció: 0,05 metres lineals, 1 arxivador que inclou 1 carpeta, 10 unitats de catalogació. Paper majoritàriament en format din A4 i foli prolongat.

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor: Família Campamar de mas Alemany o del Bosc.

Notes biogràfiques: Les primeres dades cronológiques de la família Campamar són de principis del segle XVI. L'any 1665 Josep Petit de la Clota contrau matrimoni amb Maria Campamar, anomenada la "noia de la cova". Des de llavors el patrimoni Campamar de mas Alemany passà a la família Petit de la Clota. La família Campamar com a propietària, va exercir el domini útil del mas Alemany i els barons d'Eramprunyà el directe. En aquest sentit les llibretes de comptes

familiars són il·lustratives dels censos que prestava la família Campamar de mas Alemany a la baronia, generalment a través de la torra de mar de Castelldefels.

Els Campamar de mas Alemany se'ls coneixia per aquest topònim o per Campamar del Bosc, per tal de diferciar-los dels Campamar de la Plaça. El mas Alemany és dins el terme municipal de Begues colindant amb el de Gavà, la qual cosa provocava sovint litigis amb propietats veïnes com la Pineda.

Història arxivística: No s'ha trobat cap document de cessió, donació, testament... que faci referència a l'ingrés del fons a l'AHPB. Tampoc s'han identificat instruments de descripció produïts per la família. El darrer instrument de descripció de la parròquia format per un rector de Begues, l'any 1948, no fa referència explícita als documents del subfons Campamar de mas Alemany, de tota manera s'ha pogut constatar, a través del tipus de material (carpetes, lligalls, i plecs) i la lletra del rector, que en aquella època ja formaven part de l'AHPB.

No es te notícia de l'època quan el fons romania en mans dels seus propietaris. A nivell d'hipòtesi, cal considerar que la història arxivística de la documentació no debia ser molt diferent a la d'altres fons patrimonials de masies catalanes. Els propietaris custodiaven i organitzaven amb més o menys fortuna els documents resultants de la gestió del seu patrimoni moble, immoble i financer, així com la seva documentació personal, l'objectiu era perpetuar el patrimoni, i assegurar l'heretament dels seus descendents.

L'única notícia verificable és que l'enllaç de la família Petit de la Clota amb la família Campamar de mas Alemany provocà el traspàs del patrimoni Campamar i l'arxiu que tenia associat a la família Petit.

Des de l'inventari de 1948 format pel rector de Begues, la documentació no ha estat tractada, tret de l'alguna agrupació de documents realitzada pels investigadors que han consultat la documentació en els darrers anys. Fins l'any 2007, data de l'actuació arxivística, el fons ha restat integrat en l'Arxiu Històric de la Parròquia de Begues que està dipositat en la rectoria de Begues.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut: La documentació l'ha generat la família Campamar de mas Alemany, des de finals del segle XVI fins a començament del segle XVIII. En conjunt la documentació que conté el fons es pot dividir en tres grans agrupacions: Secció ***Documentació familiar i personal***, conté *Capítols matrimonials* i *Testimoniatges.* Secció ***Administració patrimonial, comptable i fiscal***, fa referència a la gestió del patrimoni familiar a través de la sèrie *Gestió del patrimoni*. La sèrie *Comptabilitat*, conté documentació que fa referència a la tramitació econòmica de la gestió patrimonial. Finalment *Crèdit i endeutament* recull els documents crediticis relacionats amb la gestió del patrimoni. Secció ***Documentació judicial*****,** classifica els documents que tenen per finalitat la promoció i defensa del patrimoni familiar a través de causes judicials. La resta de de documents són *Concòrdies*, *Sentències* i *Despeses judicials*, lligades a la tramitació jurídica que han efectuat els juristes i altres professionals.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació: No s'ha realitzat cap operació d'avaluació i tria sobre la documentació del fons que cal considerar de conservació permanent.

Increments: No s'esperen increments, tot i que no s'ha de descartar l'aparició de documents provinents de donacions familiars.

Sistema de classificació: El subfons Campamar s'integra en la categoria de fons patrimonials de masies que formen part del conjunt d'arxius i d'informació històrica del municipi de Begues**,** classifica la documentació històrica produïda i rebuda per la sobredita família. El quadre de classificació s'ha format a partir del coneixement de la història de les família i l'anàlisi de les activitats i funcions que despren la documentació. Reflecteix, en la mesura del possible l'organització interna que ha pres les família. L'estructura del quadre està formada per secccions i sèries documentals. La documentació representada en el quadre s'indica en color negre, en vermell la que no existeix.

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ DEL SUBFONS CAMPAMAR DE MAS ALEMANY

D01. Documentació familiar i personal
D01.01. Genealogia
D01.02. Certificacions de baptisme i defunció
D01.03. Capítols matrimonials
D01.04. Procures
D01.05. Tutors i curadors
D01.06. Heretament
D01.07. Correspondència
D01.08. Testimoniatges

D02. Administració patrimonial i comptable
D02.01. Inventaris d'escriptures
D02.02. Fitacions
D02.03. Gestió del patrimoni
D02.04. Comptabilitat
D02.05. Crèdit i endeutament

D03. Documentació judicial
D03.01. Litigis i resolucions judicials
D03.02. Concòrdies
D03.03. Despeses judicials

D04. Càrrecs de l'administració civil

D05. Activitat comercial

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés: Valen les dades del fons Petit de la Clota.

Condicions de reproducció: Valen les dades del fons Petit de la Clota.

Llengües i escriptures dels documents: Català i llatí.

Característiques físiques i requeriments tècnics: Valen les dades del fons Petit de la Clota.

Instruments de descripció: Valen les dades del fons Petit de la Clota.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Unitats de descripció relacionades: Valen les dades del fons Petit de la Clota.

Bibliografia: Vegeu bibliografia del fons Petit de la Clota

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Normes i convencions: Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, maig 2007.

Data de descripció: Begues, juny 2008.

Autoria i fons: Organització i sistematització del fons realitzada per Dos Punts Documentació i Cultura, s.I.

8.5. Petit de les Planes (5)

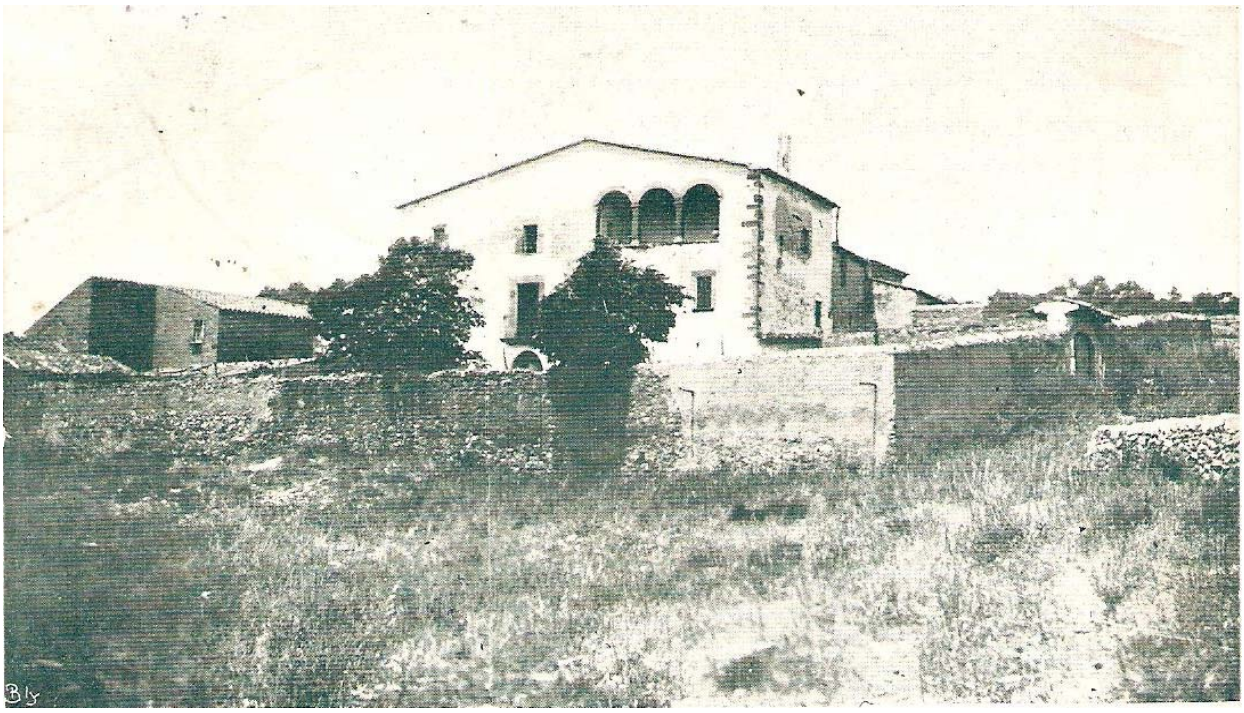

Masia de Les Planes envoltada amb un baluard. 1900. Foto CEB.

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Fons: Petit de la Clota.

Títol: Subfons Petit de les Planes.

Data: 1715 - primera meitat del segle XIX.

Nivell de descripció: subfons.

Volum i suport de la unitat de descripció: 0,15 metres lineals, 2 arxivadors que inclouen 3 carpetes, 37 unitats de catalogació. Paper majoritàriament en format din A4 i foli prolongat.

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor: Família Petit de les Planes.

Notícia biogràfica: El fons Petit de les Planes neix del tronc comú Petit de la Clota, el cognom així ho indica. Les propietats familiars van restar sota el patrimoni Petit de la Clota fins que arrel del casament celebrat en 1785 per Joan Petit Mas i Eulàlia Mas Calçada, es va condicionar el mas de les Planes. L'herència posterior que comprenia majoritàriament les propietats del mas de la Clota, mas les Planes i mas Alemany, recaigué en dos fills el primer, Joan Pau Petit Mas, casat el 1807 amb Ramona Girona, rebé el mas de les Planes i el mas Alemany. Un nét d'aquests, Jaume Petit Ferrer, casat el 1856, amb Maria Àngela Térmens Petit, va morir sense descendència i la propietat passà a la família Térmens. El mas de la Clota fou per l'altre fill Dídac Petit Mas, casat el 1810 amb Marianna Campderrós.

Història arxivística: Vegeu dades de Petit de la Clota.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut: La documentació generada per la família Petit de les Planes abasta el període que va des de la primera dècada del segle XVIII, fins a la primera meitat del segle XIX. La major part de documentació està compresa en la secció ***Administració patrimonial, comprable i fiscal***, que fa referència a la gestió del patrimoni familiar a través de la sèrie *Comptabilitat*, que conté documents relacionats amb la tramitació econòmica de la gestió patrimonial. La secció ***Documentació judicial***, classifica els documents que tenen per finalitat la promoció i defensa del patrimoni familiar a través de causes judicials. Finalment la secció/sèrie *Càrrecs de l'administració civil,* agrupa els documents produïts per l'exercici de càrrecs públics per part de membres de la família. *Activitat comercial, r*ecull la documentació de caire comercial i d'explotació dels recursos agrícoles i ramaders del mas.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació: No s'ha realitzat cap operació d'avaluació i tria sobre la documentació del fons que cal considerar de conservació permanent.

Increments: No s'esperen increments, tot i que no s'ha de descartar l'aparició de documents provinents de donacions familiars.

Sistema de classificació: El subfons Petit de les Planes s'integra en la categoria de fons patrimonials de masies que formen part del conjunt d'arxius i d'informació

històrica del municipi de Begues, aplega la documentació històrica produïda i rebuda per diferents components de la nissaga. El quadre de classificació s'ha format a partir del coneixement de la història de les família i l'anàlisi de les activitats i funcions que despren la documentació. Reflecteix, en la mesura del possible, l'estructura organitzativa que ha pres les família. L'estructura del quadre està formada per secccions i sèries documentals. En vermell s'indiquen les sèries documentals que no contenen documents.

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ DEL SUBFONS PETIT DE LES PLANES

E01. Documentació familiar i personal
E01.01. Genealogia
E01.02. Certificacions de baptisme i defunció
E01.03. Capítols matrimonials
E01.04. Procures
E01.05. Tutors i curadors
E01.06. Heretament
E01.07. Correspondència
E01.08. Testimoniatges

E02. Administració patrimonial i comptable
E02.01. Inventaris d'escriptures
E02.02. Fitacions
E02.03. Gestió del patrimoni
E02.04. Comptabilitat
E02.05. Crèdit i endeutament

E03. Documentació judicial
E03.01. Litigis i resolucions judicials
E03.02 Concòrdies
E03.03 Despeses judicials

E04. Càrrecs de l'administració civil

E05. Activitat comercial

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicións d'accés: Valen les dades informades en el fons Petit de la Clota.

Condicions de reproducció: Valen les dades informades en el fons Petit de la Clota.

Llengües i escriptures dels documents: Català i castellà.

Característiques físiques i requeriments tècnics: Valen les dades informades en el fons Petit de la Clota.

Instruments de descripció: Valen les dades informades en el fons Petit de la Clota.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Unitats de descripció relacionades: El subfons Petit de les Planes ha estat relacionat amb la resta de fons i subfons de l'AHPB a través de tres camps programats a tal efecte. El primer conté un desplegable amb els sobredits fons, els altres dos fan referència a les sèries documentals associades: Sèrie relacionada A i Sèrie relacionada B. Tot plegat comporta l'existència de 1.400 relacions entre tots els fons de l'AHPB.

El subfons Petit de les Planes s'ha enriquit mitjançant la relació de documents dels altres subfons, del fons parroquial, municipal i viceversa. La relació s'ha fet informàticament, a través dels camps destinats a vincular sèries documentals. La majoria de relacions amb el fons parroquial són testaments, capítols matrimonials, batejos i documentació patrimonial. Les relacions amb el fons municipal fan referència a assumptes fiscals i a l'exercici de càrrecs públics municipals. El gran nombre de documents relacionats ha fet augmentar quantitativament el subfons Petit de les Planes, la qual cosa també ha suposat un reforçament qualitatiu important de la informació disponible.

Altres fons i arxius susceptibles de contenir documentació vinculada amb el subfons Petit de les Planes són: el fons d'Arxiu de la Baronia d'Eramprunyà (família Girona), l'Arxiu Diocesà de Barcelona, l'Arxiu de la Catedral de Barcelona i l'Arxiu Històric de la Diputació de Barcelona, fons patrimonial de masia de Can Térmens.

Bibliografia: Vegeu bibliografia relacionada en la descripció del fons Petit de la Clota.

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Normes i convencions: Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, Subdirecció General d'Arxius i Associació d'Arxivers de Catalunya, maig 2007.

Autoria i fons: Organització i sistematització del fons realitzada per Dos Punts Documentació i Cultura S.I.

Data de descripció: Begues, juny 2008.

8.6. Altres documents de caràcter privat conservats en l'AHPB.

Col·lecció de pergamins de la masia can Grau del Coll, generats per la família Grau, Garau o Guerau (6)

Composta per 18 pergamins que abracen el període 1534-1614. La major part són de tipus personal: capítols matrimonials, àpoques de dot, actes de consentiment matrimonial, de tipus provatori i constitutiu de propietat: acte de constitució i assignació de terres, de tipus judicial i jurídic: sentència, absolució de drets civils i penals, de caràcter financer: sobre censals i violars.

Can Grau del Coll. Begues. 2009. / Foto CEB.

Col·lecció família Puigjaner (7)
Composta per 12 documents de caràcter notarial que fan referència a la transmissió hereditària d'unes propietats. Documentació compresa entre els anys *1891 i 1987.*

Família Romagosa
Conté un llibre d'ingressos i despeses de la família Romagosa, datat entre 1609 i 1673.

9. Valoracions i perspectives

El tipus de poblament d'habitat dispers característic dels municipis de la Catalunya vella és la raó de l'existència d'una xarxa de masies en el terme de Begues. Els fons que han generat les famílies dels masos, junt amb la resta d'arxius històrics - privats i públics - constitueixen el sistema d'arxius de Begues. Els fons d'arxiu degudament organitzats esdevenen eines de recerca, estudi i consulta per historiadors, estudiosos i ciutadans, que cal valorar com a úniques i insubstituïbles per explicar el passat històric d'una part de la població i territori de Catalunya[25].

El CEB junt amb l'Ajuntament de Begues, Arxiu Comarcal del Baix Llobregat i l'empresa Dos Punts Documentació i Cultura, s.l. ha emprès un projecte de treball

[25] La UNESCO atorga un valor de projecció internacional al conjunt de repositoris documentals i informacionals de caràcter local.

que ha de finalitzar amb l'organització, digitalització i difusió pública dels arxius familiars de masia del municipi. Begues és un dels primers municipis de Catalunya en disposar d'instruments de descripció i còpies digitals dels arxius històrics que conformen el seu patrimoni documental.

El CEB reconeix que la participació dels propietaris de fons de masia ha estat essencial per portar a terme el projecte. La seva col·laboració en la recuperació i difusió d'aquests fons s'ha de valorar altruísticament, car de tots és sabut el difícil que es mostrar tot allò que és privat.

El projecte *Arxius de masia de Begues* ha donat com a resultat parcial el tractament arxivístic i digital de 785 documents pertanyents a 7 fons o col·leccions diferents. El nivell d'accés és heterogeni, mentre que els fons de Can Sadurní i Can Térmens són d'accés públic, els fons que custodia la parròquia són en part d'accés reservat.

L'aplicació de la normativa internacional de classificació i descripció arxivística NODAC suposa adoptar els cànons arxivístics establerts per les entitats reguladores de les pràctiques d'arxiu. Al mateix temps la norma posa a l'abast de tothom els documents històrics de Begues, entre ells els patrimonials de masia.

Els fons d'arxiu s'han indexat a partir del buidatge de cada document, mitjançant descriptors onomàstics, geogràfics i d'entitats, que permeten fer cerques més precises als estudiosos i acosten a la ciutadania no experta a la història i tradició locals.

La localització, identificació, classificació, descripció, indexació, digitalització i difusió pública dels fons documentals que formen part del sistema d'arxius de Begues reverteix en beneficis socials, formatius, identitaris i d'integració de la població. En definitiva són eines de sociabilitat i civisme imprescindibles per combatre l'individualisme i la indiferència que promou la societat de consum on vivim envers el patrimoni, història, tradicions, costums…

Selecció bibliogràfica sobre arxius de Begues

MATA I VENTURA, Víctor, *Organització i digitalització de l'Arxiu de la Parròquia de Sant Cristòfor de Begues*, en I Trobada d'Estudiosos de la Baronia d'Eramprunyà, Gavà, octubre de 2008, Actes en premsa.

MATA I VENTURA, Víctor.,*L'arxiu de la baronia d'Eramprunyà, un fons digitalitzat d'accés públic. Els documents de Begues*, Centre d'Estudis Beguetans, Begues, 2006.

MATA I VENTURA, Víctor; HISPANO I VILASECA, Marià; COMPANY I VENGUT, Albert, La immigració occitana a begues a través del fons notarial eclesiàstic de l'arxiu parroquial de Sant Cristòfor de Begues. Segles XVI-XVII. En VIIè Congrés de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, València octubre 2008, *Els processos migratoris a les terres de parla catalana. De l'època medieval a l'actualitat*, Actes en premsa.

CAMPMANY I GUILLOT, Josep. *L'antiga església de Sant Cristòfor de Begues. Aproximació històrica*, Inèdit. Gavà, 2006.

ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA, *Els arxius parroquials històrics del Baix Llobregat*, Barcelona, 1980.

ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA, *Guía de los archivos de la Iglesia en España*, Asociación de Archiveros de la Iglesia en España, Arxiu Diocesà de Barcelona i Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. 2001.

GUASCH I PAUCIREROL, Jordi; MARCER I ROMAGOSA, Llorenç; SADURNÍ I PETIT, Assumpció; GUASCH I PAUCIREROL, Maria; VENDRELL I ESTEVE, Josep, *L'episodi de salvaguarda de l'arxiu i patrimoni parroquial de Begues durant la guerra civil espanyola*, Inèdit, 2008.

MARTÍ I BONET, Josep Maria, FIGUEROLA, Pere, J., JOVEN, Isabel, MUÑOZ, Francesc i SASTRE, Jacint, *Els arxius històrics parroquials del Baix Llobregat*, en XXV Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos, Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat i Amics del Prat, El Prat, Octubre 1980. PP. 103-107.

MEDINA VICIOSO, Vicente, *Can Romagosa de Begues. Una família para una tierra, una família para un pueblo*, Ediciones Rondas, Barcelona, 2004.

SOLANS I RODA, Conxita; BONDIA I DOMPER, Maria Rosa, *Begues*, Col·lecció La Creu de Terme, 14, Cossetània Edicions, Valls, 2001.

Castell d'Eramprunyà des de mas Alemany. 2009. / Foto CEB.

Selecció bibliogràfica general sobre arxius patrimonials

AGUINALDE, F.Borja de, Archivo de familia. Materiales para un manual, IRARGI, Centro de Patrimonio Documental de Euskadi, 1991.

ADROER I PELLICER, M. Àngels; GIFRÉ I RIBAS, Pere, *Arxius privats i arxius patrimonials a Catalunya*, Lligall, núm. 1, Barcelona, 1988.

FERNANDEZ I TRAVAL, Josep, *Els arxius familiars i patrimonials. Problemàtica, caracterització i metodologia,* revista Lligall, Associació d'Arxivers de Catalunya, Barcelona, 1991.

GALLEGO DOMÍNGUEZ, O., Manual de archivos familiares. Madrid, ANABAD, 1993.

PONS ALOS, V., Los archivos familiares: realidad y prospectiva desde la óptica del historiador de los archivos, *I Simposium. Los archivos familiares en España: estado de la cuestión*, Asociación para la Defensa del Patrimonio Bibliográfico y Documental de Cantabria, Santander, 1996.

GRAU I PUJOL, Josep M.T., *Els arxius platrimonials de la Catalunya Nova: l'exemple del mas d'en Lluc (Albarca, Priorat*), Arxius, Butlletí del Servei d'Arxius, núm. 19, 1998.

SOLER I SIMÓN, Santi, El fons patrimonial Salamó, un exemple de reconstrucció arxivística, Arxius, Butlletí del Servei d'Arxius, Núm 18, 1998.

CARRASCO, Raimon, El règim jurídic dels fons privats dels arxius, revista Lligall, núm 16, Associació d'Arxivers de Catalunya, Barcelona, 2000.

TORRES, Xavier, *Els llibres de família de pagès. Memòries de pagès, memòries de mas [segles XVI-XVIII]*, Girona: Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines, Centre de Recerca d'Història Rural de la Universitat de Girona, 2000.

VILLARÓ, Albert, Arxius patrimonials pirinencs, la memòria oculta, Arxius, Butlletí del Servei d'Arxius, núm 29, 2001.

GIFRÉ, Pere; MATAS, Josep; SOLER, Santi, *Els arxius patrimonials*, col·lecció Fonts, núm2, CCG Edicions, Girona, 2002.

CURBET I HEREU, Jordi (ed.), *Les llibretes de memòries de Joan Serinyana (1818-1903), vinyater llançanenc,* Girona: Associació d'Història Rural de les Comarques Gironines, Centre de Recerca d'Història Rural de la Universitat de Girona, 2007.

FERNÀNDEZ I TRAVAL, Josep, *Els arxius personals i patrimonials,* Jornada divulgativa sobre arxius personals i patrimonials (Arxiu Comarcal de Bages), Dovella, Manresa, 2009.

Centre d'Estudis Beguetans

Vocalia d'Arxius i Documentació

Víctor Mata i Ventura (arxiver-historiador)

Begues, desembre de 2011